

USAID
ВІД АМЕРИКАНСЬКОГО НАРОДУ

УКРАЇНЬСКА
ГЕЛЬСІНЬСКА
СПІЛКА З ПРАВ
ЛЮДИНИ

ДВА РОКИ ПІД ПРИЦІЛОМ

Медичні та освітні заклади,
з якими воює Росія

2024

Два роки під прицілом. Медичні та освітні заклади, з якими воює Росія.

Колектив авторів:

Аксана Філіпішина юристка, заступниця керівника аналітичного відділу УГСПЛ

Владлена Падун юристка, аналітикиня УГСПЛ

Редагування:

Сергій Мовчан керівник департаменту документування воєнних злочинів УГСПЛ

Обкладинка:

Використано фото з телеграм-каналу мера м. Львів Андрія Садового t.me/andriysadovyi/1844

Матеріал підготовлено за підтримки Агентства США з міжнародного розвитку (USAID) в рамках Програми «Права людини в дії», яка впроваджується УГСПЛ. Погляди та інтерпретації, представлені у цій публікації, не обов'язково відображають погляди USAID, Уряду США. Відповідальність за зміст публікації несуть виключно автори та УГСПЛ. У світі USAID є однією з провідних установ у сфері розвитку, яка виконує роль каталізатора цих процесів та допомагає досягати позитивних результатів. Діяльність USAID є проявом доброчинності американського народу, а також підтримує просування країн-отримувачів допомоги до самостійності та стійкості та сприяє забезпеченню національної безпеки та економічного добробуту США. Партнерські стосунки з Україною USAID підтримує з 1992 року; за цей час, загальна вартість допомоги, наданої Україні з боку Агентства, склала понад 3 млрд. доларів США. До поточних стратегічних пріоритетів діяльності USAID в Україні належать зміцнення демократії та механізмів досконалого врядування, сприяння економічному розвитку та енергетичній безпеці, вдосконалення систем охорони здоров'я та пом'якшення наслідків конфлікту у східних регіонах. Для того, щоб отримати додаткову інформацію про діяльність USAID, просимо Вас звертатися до Відділу зв'язків з громадськістю Місії USAID в Україні за тел. (+38 044) 521 57 53. Також пропонуємо завітати на наш вебсайт: <http://www.usaid.gov/ukraine>, або на сторінку у Фейсбук: <https://www.facebook.com/USAIDUkraine>.

Автори висловлюють подяку Офісу Генерального прокурора, Міністерству освіти і науки України, Міністерству охорони здоров'я України, учасникам глобальної ініціативи «Трибунал для Путіна», Київській школі економіки, керівникам закладів освіти та закладів охорони здоров'я, документаторам УГСПЛ та усім залученим, хто своєю роботою, інформацією, статистичними даними, рекомендаціями зробив внесок у підготовку та реалізацію цього дослідження.

Інформаційні
партнери:

Бабель

Зміст

Список скорочень	4
Вступ	5
Розділ I. Напади на освітню та медичну інфраструктуру: правова кваліфікація за міжнародним та національним законодавством	8
1.1. Міжнародне гуманітарне право як запобіжник нападів на освітні та медичні заклади	9
1.2. Відповідальність за національним законодавством	12
1.3. Можливість притягнення до відповідальності за міжнародним законодавством	14
Розділ II. Заклади та установи освіти, як об'єкти нападів РФ	16
2.1. Ситуація за даними МОН	17
2.2. Документування злочинів Офісом Генерального прокурора	20
2.3. Моніторинг руйнувань та пошкоджень закладів освіти УГСПЛ	21
Розділ III. Заклади та установи охорони здоров'я, як об'єкти нападів РФ	27
3.1. Ситуація за даними МОЗ	28
3.2. Документування злочинів Офісом Генерального прокурора	31
3.3. Моніторинг руйнувань та пошкоджень закладів охорони здоров'я УГСПЛ	33
Висновки	39
Рекомендації	42
Додатки	43

СПИСОК СКОРОЧЕНЬ

- ВООЗ** Всесвітня Організація Охорони здоров'я
- ЖК** Женевська конвенція
- ЗМІ** засоби масової інформації
- ЗС РФ** збройні сили Російської Федерації
- ККУ** Кримінальний кодекс України
- МГП** міжнародне гуманітарне право
- МКС** Міжнародний Кримінальний Суд
- МКЧХ** Міжнародний Комітет Червоного Хреста
- МОЗ** Міністерство охорони здоров'я
- МОН** Міністерство освіти і науки України
- ОГП** Офіс Генерального прокурора
- Протокол I** Додатковий протокол до Женевських конвенцій від 12 серпня 1949 року що стосується захисту жертв міжнародних збройних конфліктів (Протокол I), 1977 року
- РС МКС** Римський Статут Міжнародного Кримінального Суду
- РФ** Російська Федерація
- УГСПЛ** Українська Гельсінська Спілка з прав людини

ВСТУП

24 лютого 2022 року стало днем повномасштабного вторгнення збройних сил Російської Федерації на територію України, що супроводжувалося масованими обстрілами та руйнуваннями військової та цивільної інфраструктури.

Одразу, після початку бойових дій, Українська Гельсінська спілка з прав людини у співпраці з партнерськими організаціями в рамках глобальної ініціативи «Трибунал для Путіна» розпочала моніторинг та збір інформації про злочини, скоєні в результаті нападу РФ на мирні населені пункти України. Збір інформації здійснюється з метою фіксування воєнних злочинів та притягнення до відповідальності винних у їх вчиненні.

Одним із фокусів моніторингу стало документування випадків знищення та пошкодження таких об'єктів цивільної інфраструктури, як освітні та медичні заклади.

Важливість теми дослідження визначено тим, що руйнування чи повне знищення освітніх та медичних закладів є дуже чутливими для цивільного населення. Адже, руйнуючи школи та лікарні, РФ позбавляє його доступу до освітніх та медичних послуг. Окрім того, дії російської армії травмують і вбивають дітей, вчителів, пацієнтів, лікарів, персонал цих закладів, які виконують свою роботу або перебувають в зазначених закладах під час освітнього процесу чи на лікуванні.

Через постійні обстріли навчальних закладів діти змушені переходити на дистанційну форму навчання, обмежуються у спілкуванні зі своїми друзями, вчителями, не розвивають навички безпосередньої комунікації та соціалізації.

У свою чергу пошкодження лікувальних закладів обмежує або унеможлиблює доступ цивільного населення до медичних послуг, що несе в собі безпосередню загрозу життю та здоров'ю людей.

Вже 25 лютого 2022 року, на другий день повномасштабного вторгнення РФ в Україну, світ здригнувся від новини про обстріл ЗС РФ дитячого садка в м.Охтирка Сумської області. В результаті обстрілу "ураганом" одразу загинуло троє людей, 17 дітей поранено, ще троє дітей потрапили до лікарні у тяжкому стані.¹ Від отриманих тяжких травм одна дитина померла в лікарні².

Того ж дня під обстріл потрапив дитячий будинок у м.Ворзель Київської області³. Незабаром, 28 лютого 2022 року, російські снаряди влучили у приватний пологовий будинок Adonis в Київській області, де на той час перебували породіллі з дітьми⁴.

Напади на освітні та медичні заклади є грубим порушенням міжнародного гуманітарного права, зокрема IV Конвенції про закони і звичаї війни на суходолі та додатку до неї

¹ <https://www.unian.ua/war/obstrili-ditbudinku-u-vorzeli-ta-ditsadka-v-ohirci-ukrajina-yde-do-gaagi-novini-vtorgnennya-rosiji-v-ukrajinu-11718151.html>

² <https://interfax.com.ua/news/general/802149.html>

³ <https://www.pravda.com.ua/news/2022/02/25/7325760/>

⁴ <https://interfax.com.ua/news/general/804168.html>

від 18 жовтня 1907 року⁵, Женевської конвенції про захист цивільного населення під час війни, 1949 року⁶ та Додаткового протоколу до Женевських конвенцій від 12 серпня 1949 року що стосується захисту жертв міжнародних збройних конфліктів (Протокол I), 1977 року⁷, які визначають, що об'єкти цивільної інфраструктури не можуть бути об'єктом нападу.

Тому, задля якнайповнішого документування усіх видів злочинів, які вчиняє РФ на території України, УГСПЛ залучила до цієї роботи свої громадські приймальні в 20 регіонах України, які від 24 лютого 2022 року збирають та узагальнюють інформацію, зокрема щодо руйнувань/пошкоджень освітніх і медичних закладів. Станом на 24 березня 2024 року задокументовано руйнування та пошкодження 1748 закладів освіти та 512 закладів охорони здоров'я.

МЕТОЮ цього дослідження є: висвітлення масштабів руйнувань/пошкоджень об'єктів освітньої та медичної інфраструктури в Україні через збройну агресію РФ; аналіз ситуації із документування вказаних випадків; окреслення правової кваліфікації за міжнародним та національним законодавством дій РФ, пов'язаних із нападами на зазначені об'єкти з тим, щоб винні у їх скоєнні особи були притягнуті до відповідальності.

⁵ https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_222#Text

⁶ https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_154

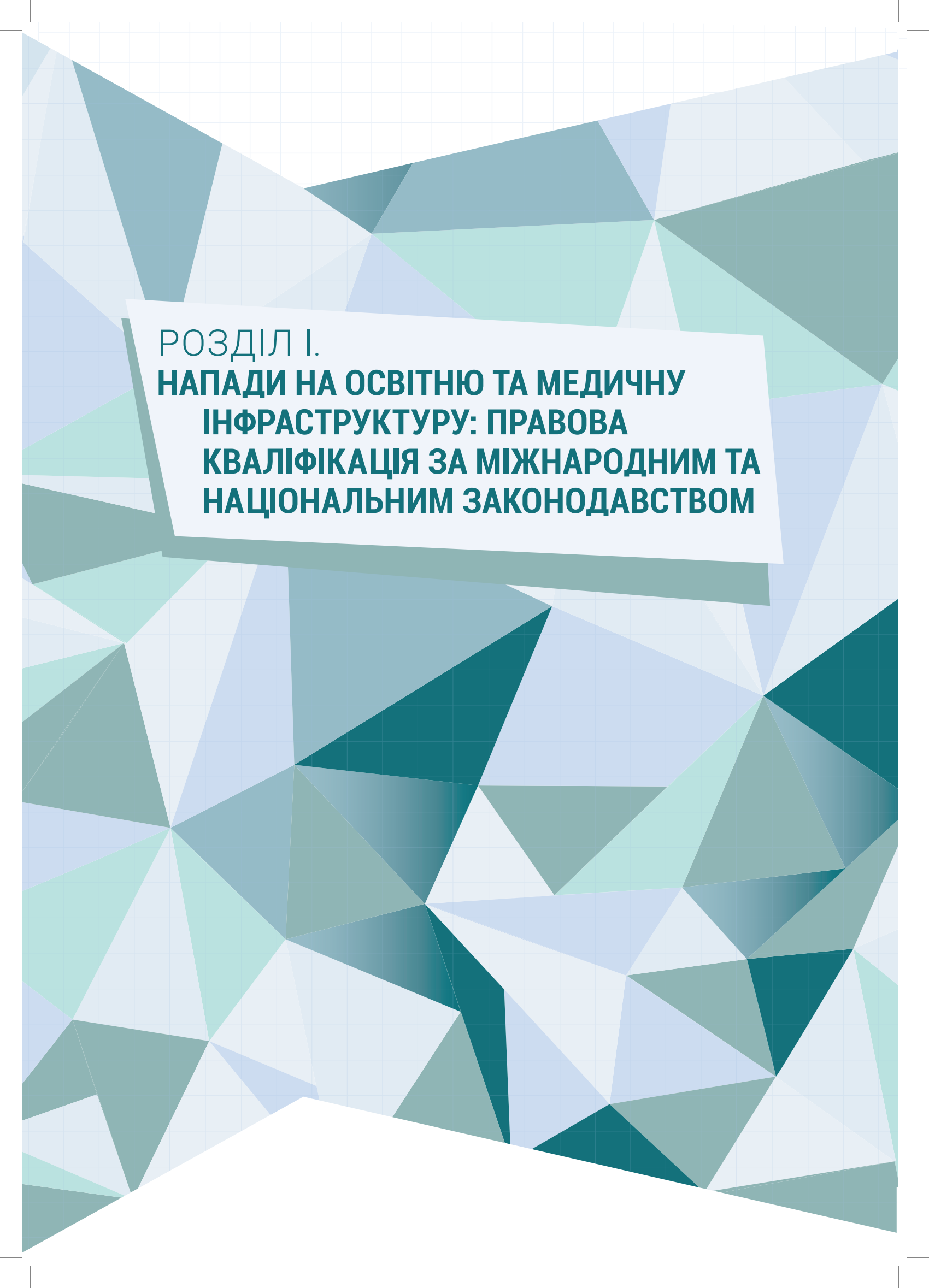
⁷ https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_199#Text

Методологія

З метою збору інформації щодо стану масштабів руйнувань/пошкоджень об'єктів освітньої та медичної інфраструктури протягом досліджуваного періоду авторами даного дослідження були вжиті наступні заходи:

- **отримання** офіційної інформації від органів державної влади шляхом надсилання запитів на інформацію в порядку статті 19 Закону України «Про доступ до публічної інформації». Зокрема, були надіслані відповідні запити до Офісу Генерального прокурора, Міністерства освіти і науки України, Міністерства охорони здоров'я;
- **аналіз** інформації ЗМІ, досліджень із визначеної тематики, інших відкритих джерел;
- **аналіз** Системи спостереження за атаками на охорону здоров'я, яка знаходиться під патронатом ВООЗ;
- **проаналізовано** інформацію із бази даних УГСПЛ щодо задокументованих епізодів руйнувань/пошкоджень освітніх та медичних закладів.

Дослідження охоплює моніторинг ситуації із нападами на об'єкти освітньої та медичної інфраструктури у період з 24 лютого 2022 року по 31 грудня 2023 року.

**РОЗДІЛ І.
НАПАДИ НА ОСВІТНЮ ТА МЕДИЧНУ
ІНФРАСТРУКТУРУ: ПРАВОВА
КВАЛІФІКАЦІЯ ЗА МІЖНАРОДНИМ ТА
НАЦІОНАЛЬНИМ ЗАКОНОДАВСТВОМ**

1.1. Міжнародне гуманітарне право як запобіжник нападів на освітні та медичні заклади

Об'єкти медичної та освітньої інфраструктури, як ті, що спрямовані на задоволення базових потреб цивільного населення, підпадають під особливий захист Міжнародного гуманітарного права.

Насамперед йдеться про **Женевську конвенцію про захист цивільного населення під час війни, 1949 року** (далі – ЖК)⁸.

Відповідно до статті 18 ЖК цивільні лікарні, організовані для надання допомоги пораненим, хворим, особам з інвалідністю та породіллям, *за жодних обставин не можуть бути об'єктом нападу*, натомість вони завжди користуються повагою сторін конфлікту й перебуватимуть під їхнім захистом.

І хоча в тексті самої конвенції не міститься прямих норм, що відображають заборону нападу на заклади освіти – **Додатковий протокол до Женевських конвенцій від 12 серпня 1949 року що стосується захисту жертв міжнародних збройних конфліктів (Протокол I), 1977 року** (далі – Протокол I)⁹ усуває цю прогалину.

По-перше, стаття 51 Протоколу I, що регулює питання захисту цивільного населення, *чітко забороняє напади невибіркового характеру*, до яких, зокрема, відносяться: напади, при яких застосовуються методи або засоби ведення воєнних дій, які не можуть бути спрямовані на конкретні воєнні об'єкти (підпункт b) пункту 4); напади, при яких застосовуються методи або засоби ведення воєнних дій, наслідки яких не можуть бути обмежені, як це вимагається згідно з цим Протоколом; і які, таким чином, у кожному такому випадку вражають воєнні об'єкти й цивільних осіб або цивільні об'єкти, не розрізняючи їх (підпункт c) пункту 4). Серед інших, до невибіркових нападів вважаються напад шляхом бомбардування будь-якими методами або засобами, при якому як єдиний воєнний об'єкт розглядається ряд явно пов'язаних один з одним і розрізнявальних воєнних об'єктів, розміщених у місті, у селі чи в іншому районі, де сконцентровані цивільні особи або цивільні об'єкти; напад, котрий, як можна очікувати, попутно потягне за собою втрати життя серед цивільного населення, поранення цивільних осіб та шкоду цивільним об'єктам, або те й інше разом, які були б надмірними щодо конкретної і безпосередньої воєнної переваги, якої передбачається таким чином досягти (підпункти a), b) пункту 5).

Під поняття «цивільні об'єкти» згідно зі ст.52 ЖК підпадають усі ті об'єкти, які не є воєнними.

Окрім того, якщо говорити, наприклад, про ситуацію, коли у воюючої сторони є сумнів що в тому, чи не використовується об'єкт, який звичайно призначений для цивільних цілей, наприклад, місце відправлення культу, житловий будинок чи інші житлові будови *або школа*, для ефективної підтримки воєнних дій, то *все рівно передбачається, що такий об'єкт використовується в цивільних цілях* (пункт 2 ст.52 Протоколу I).

У статті 12 Протоколу I передбачено, що медичні формування в будь-який час корис-

⁸ https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_154#Text

⁹ https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_199#Text

туються повагою й захистом і не можуть бути об'єктом нападу. Сторонам, що перебувають у конфлікті, пропонується сповіщати одна одну про розміщення своїх стаціонарних медичних формувань. Однак відсутність таких оповіщень не звільняє будь-яку із сторін від обов'язку утриматись від нападів на такі об'єкти.

Слід наголосити, що Україна та Росія є сторонами ЖК^{10 11}, та приєднались до Протоколу I^{12 13}. Однак у 2019 році Росія відкликала заяву, яка була зроблена СРСР при ратифікації Протоколу I, а саме до статті 90, що стосується визнання юрисдикції спеціальної комісії ООН виконувати роль судового органу, який розглядає порушення.¹⁴ Проте вказана обставина не позбавляє РФ обов'язку дотримуватися інших положень ЖК та Протоколу I, оскільки ця країна залишається стороною вказаних міжнародних договорів.

Наявна також низка інших міжнародних правових актів, сторонами яких також є РФ та Україна, які містять норми, що встановлюють захист та заборону нападу, знищення чи пошкодження освітніх та медичних об'єктів.

Так, **IV Конвенція про закони і звичаї війни на суходолі та додаток до неї від 18 жовтня 1907 року**^{15 16} в статті 56 Додатку до неї *встановлює заборону на будь-яке захоплення, знищення чи навмисне пошкодження освітніх установ, історичних пам'яток, творів мистецтва та науки*. В документі наголошується, що такі дії повинні підлягати судовому переслідуванню.

Якщо ж заклад освіти має велике значення для культурної спадщини, то він потрапляє під додатковий захист **Гаазької конвенції про захист культурних цінностей у випадку збройного конфлікту (1954)**^{17 18} (статті 3, 8) та її Другого протоколу (1999)^{19 20}. Здебільшого мова йде про будівлі закладів освіти, які мають високу культурну чи духовну цінність.

Своєю чергою **Женевська Конвенція про поліпшення долі поранених і хворих у діючих арміях**^{21 22} в статтях 19 – 23 передбачає норми щодо захисту медичних установ. Зокрема: «На стаціонарні установи та пересувні медичні формування медичної служби за жодних обставин не може здійснюватися напад, натомість сторони конфлікту оберігають і захищають їх... ».

¹⁰ <https://treaties.un.org/pages/showDetails.aspx?objid=0800000280158b1a>

¹¹ <https://ihl-databases.icrc.org/en/ihl-treaties/gciiv-1949/state-parties?activeTab=1949GCs-APs-and-commentaries>

¹² <https://treaties.un.org/Pages/showDetails.aspx?objid=08000002800f3586>

¹³ <https://ihl-databases.icrc.org/en/ihl-treaties/api-1977/state-parties?activeTab=1949GCs-APs-and-commentaries>

¹⁴ <https://suspihne.media/1115-rf-vijsla-z-zenevskoi-konvencii-oon-ne-zmoze-suditi-ii-za-porusenna-prav-civilnih-pid-cas-vijni/>

¹⁵ https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_222#Text

¹⁶ <https://ihl-databases.icrc.org/en/ihl-treaties/hague-conv-iv-1907/state-parties?activeTab=undefined>

¹⁷ <https://ips.ligazakon.net/document/MU54K01U>

¹⁸ <https://ihl-databases.icrc.org/en/ihl-treaties/hague-conv-1954/state-parties?activeTab=undefined>

¹⁹ https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_001-99#Text

²⁰ <https://ihl-databases.icrc.org/ru/ihl-treaties/hague-prot-1999/state-parties?activeTab=default>

²¹ https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_151#Text

²² <https://ihl-databases.icrc.org/en/ihl-treaties/gci-1949/state-parties?activeTab=1949GCs-APs-and-commentaries>

Такий захист є постійним та «не припиняється, якщо тільки вони не використовуються поза сферою їхнього гуманітарного призначення для вчинення дій, шкідливих для супротивника. Однак такий захист може бути припинений тільки після того, як було зроблене належне попередження, в якому в усіх випадках визначається обґрунтований строк, і після того, як таке попередження не було взяте до уваги». Такий захист також поширюється і на транспорт із пораненими та хворими або медичним обладнанням (статті 35-37 вказаної конвенції).

Додатковий протокол до Женевських конвенцій від 12 серпня 1949 року, що стосується захисту жертв збройних конфліктів неміжнародного характеру (Протокол II) від 8 червня 1977 року^{23 24} в статті 11 також наголошує, що Медичні формування та санітарно-транспортні засоби в будь-який час користуються повагою й захистом і не можуть бути об'єктом нападу.

Слід також звернути увагу на те, що МКЧХ в **Нормах звичаєвого міжнародного гуманітарного права**²⁵ окреслив заборону нападів на освітні та медичні заклади. Норма 38 передбачає, що особлива увага під час здійснення воєнних операцій повинна приділятися тому, щоб уникнути спричинення шкоди будівлям, які мають релігійне, мистецьке, наукове, освітнє або благодійне призначення, та історичним пам'яткам, якщо вони не є військовими цілями. А нормою 40 заборонено будь-яке захоплення, знищення або умисне пошкодження релігійних, благодійних, освітніх, мистецьких чи наукових установ, історичних пам'яток та витворів мистецтва і науки. Медичний персонал та заклади користуються захистом норм 25-30.

Таким чином, МГП чітко визначає освітні та медичні заклади об'єктами цивільної інфраструктури, що за жодних обставин не можуть піддаватися нападу.

Утім, упродовж двох років від повномасштабного вторгнення в Україну Російська Федерація систематично здійснює захоплення, руйнування та знищення українських освітніх та медичних закладів чим грубо порушує норми міжнародного гуманітарного права.

Вказані діяння підпадають під кримінальну відповідальність як за національним, так і міжнародним законодавством.

²³ https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_200#Text

²⁴ <https://ihl-databases.icrc.org/en/ihl-treaties/apii-1977/state-parties?activeTab=1949GCs-APs-and-commentaries>

²⁵ https://www.icrc.org/en/doc/assets/files/other/ukr-irrc_857_henckaerts.pdf

1.2. Відповідальність за національним законодавством.

На запит УГСПЛ Офісом Генпрокурора повідомлено, що за фактами пошкодження, руйнування медичних закладів та закладів освіти, починаючи з 24.02.2022, здійснюється досудове розслідування у кримінальних провадженнях за ознаками злочину, передбаченого статтею 438 Кримінального кодексу України (далі – КК України) (*Додаток 1*).

Стаття 438 КК України²⁶ передбачає відповідальність за порушення законів та звичаїв війни, які полягають у:

- **жорстокому** поводженню з військовополоненими або цивільним населенням,
- **вигнанні** цивільного населення для примусових робіт,
- **розграбуванні** національних цінностей на окупованій території,
- **застосуванні** засобів ведення війни, заборонених міжнародним правом,
- **інші порушення законів та звичаїв війни, що передбачені міжнародними договорами, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, а також віддання наказу про вчинення таких дій.**

Вказані діяння караються позбавленням волі на строк від восьми до дванадцяти років або до п'ятнадцяти років чи довічним позбавленням волі у разі поєднання вказаного діяння з умисним вбивством.

Як бачимо, основним безпосереднім об'єктом злочину є встановлений відповідними міжнародними актами порядок ведення війни. Його додатковим обов'язковим об'єктом, залежно від форми злочину, є життя та здоров'я особи, власність, а додатковим факультативним об'єктом може бути життя особи²⁷.

Утім, ОГП поінформовано, що у звітності, яка формується органами прокуратури, не виокремлюються відомості про кримінальні правопорушення (2 провадження) за фактами пошкодження та руйнування медичних закладів, закладів освіти та осіб, які загинули чи були поранені під час вчинення вказаних воєнних злочинів.

Натомість надано інформацію про те, що з 24.02.2022 до 31.12.2023 кількість осіб, потерпілих від кримінальних правопорушень, передбачених статтею 438 Кримінального кодексу України, становить за січень – грудень 2022 року – 50913 осіб (у т.ч. осіб жіночої статі – 13771, неповнолітніх – 3394, малолітніх – 812) та за січень – грудень 2023 року – 72728 осіб (у т.ч. осіб жіночої статі – 29582, неповнолітніх – 2043, малолітніх – 547). Разом із цим за вказаний період злочинні дії, вчинені представниками Російської Федерації, призвели до загибелі 11 673 цивільних осіб (у т.ч. 514 дітей) та поранення 18 336 цивільних осіб (у т.ч. 1 172 дітей).

Із інформації Офісу Генпрокурора неможливо встановити скільки із вказаних цивільних осіб загинули або були поранені внаслідок нападів ЗС РФ на об'єкти освітньої чи медичної інфраструктури.

²⁶ https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14?find=1&text=438#w1_1

²⁷ <https://ips.ligazakon.net/document/KK004961>

За даними ОГП за результатами досудового розслідування у кримінальних провадженнях за ознаками злочину, передбаченого статтею 438 КК України, слідчими та прокурорами повідомлено про підозру у вчиненні воєнних злочинів 473 особам, до суду направлено обвинувальні акти стосовно 318 осіб та засуджено 73 особи.

Вказана статистика також не містить виокремлення підозрюваних чи винних у скоєнні злочинів, пов'язаних із нападами на освітні чи медичні заклади та загибеллю в них цивільних осіб.

Таким чином, попри те, що МГП має чіткі норми, які захищають освітні та медичні заклади від нападу та подекуди накладають пряму заборону на такі напади – національне кримінальне законодавство (ст.438 КК України) не виокремлює їх в самостійну категорію, як наприклад, розграбування національних цінностей на окупованій території.

Занадто широке формулювання *«інші порушення законів та звичаїв війни, що передбачені міжнародними договорами...»* потребують допоміжних засобів тлумачення.

Перелік міжнародних договорів, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України і які містять положення про захист від нападу освітніх та медичних закладів, є великим (див. п.1.1 цього Розділу), а норми, що в них містяться – є доволі різними за формулюванням.

Також не чіткою виявляється можливість застосування правової кваліфікації і застосування санкції за ч.2 ст.438 КК України щодо поєднання порушення законів і звичаїв війни з умисним вбивством, коли, наприклад, йдеться про невибірковий напад на школу, лікарню де постраждали діти, вчителі, лікарі, інші цивільні особи тощо.

З огляду на це ст.438 КК України потребує перегляду з метою посилення правової визначеності, конкретизації обвинувачення у кожному конкретному випадку і притягнення до відповідальності усіх воєнних злочинців, причетних до нападів на українські школи та лікарні.

1.3. Можливість притягнення до відповідальності за міжнародним законодавством

Документом у галузі міжнародного права, що дозволяє притягнути до відповідальності за дії, пов'язані із нападами на об'єкти освітньої та медичної інфраструктури є **Римський Статут Міжнародного Кримінального Суду**²⁸ (далі – РС МКС).

Україна підписала РС МКС 20 січня 2000 року, але не ратифікувала. Перешкодою став висновок Конституційного Суду України 2001 року про невідповідність деяких положень документа Конституції України²⁹.

На основі Римського Статуту був заснований Міжнародний Кримінальний Суд (далі – МКС). Ратифікація Римського Статуту означає поширення компетенції дії МКС на держави, які його ратифікували. На сьогодні це 124 країни^{30 31}.

Утім, відповідно до частини 2 ст.4 РС МКС Суд може здійснювати свої функції і повноваження на території будь-якої держави-учасниці та, **за спеціальною угодою, на території будь-якої іншої держави**.

Таким чином, хоча Україна не є державою-учасницею РС, це не позбавляє її права на звернення до МКС, адже Римський статут передбачає таку можливість (ч.3 ст.12 РС МКС).

Водночас Росія у 2016 році відкликала свій підпис під Римським Статутом³². Проте це не перешкоджає переслідуванню російських громадян за злочини, вчинені на території України. Адже МКС має територіальну юрисдикцію, тобто, досліджує факти злочинів, що мали місце на певній території і для цього суду немає значення громадянином якої країни є військовий злочинець.

Юрисдикція РС МКС обмежується найбільш тяжкими злочинами, які викликають занепокоєння всього міжнародного співтовариства, а саме стосовно злочину геноциду; злочинів проти людяності; військових злочинів та злочину агресії (ст.5 РС МКС).

Відповідно до ст.7 РС МКС одним із злочинів проти людяності, що полягає у діяннях, які вчиняються в рамках широкомасштабного або систематичного нападу, спрямованого проти будь-якого цивільного населення, і коли такий напад вчиняється усвідомлено є **вимищення** (п.б) ч.1 ст.7).

Згідно з ч.2 тієї ж ст.7 РС МКС «вимищення» включає умисне створення умов життя, розрахованих на знищення частини населення, *inter alia* позбавлення доступу до продуктів харчування **й лікарських засобів**.

²⁸ https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_588#Text

²⁹ <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v003v710-01#Text>

³⁰ [United Nations Treaty Database entry regarding the Rome Statute of the International Criminal Court. United Nations Treaty Collection \(англ.\)](#)

³¹ https://treaties.un.org/pages/ViewDetails.aspx?src=TREATY&mtdsg_no=XVIII-10&chapter=18&clang=_en

³² <https://www.radiosvoboda.org/a/news/28121500.html>

Таким чином, напади на лікарні, де люди отримують медичну допомогу, в тому числі і шляхом медикаментозного лікування, може призвести до знищення лікарських засобів, які знаходяться в медичних закладах для надання допомоги населенню.

Також аналіз норм ст.8 РС МКС дає підстави вважати, що напади на об'єкти освітньої і медичної інфраструктури підпадають під ознаки воєнних злочинів.

За кваліфікацією підпунктів частини 2 вказаної статті РС МКС воєнними злочинами, зокрема, є:

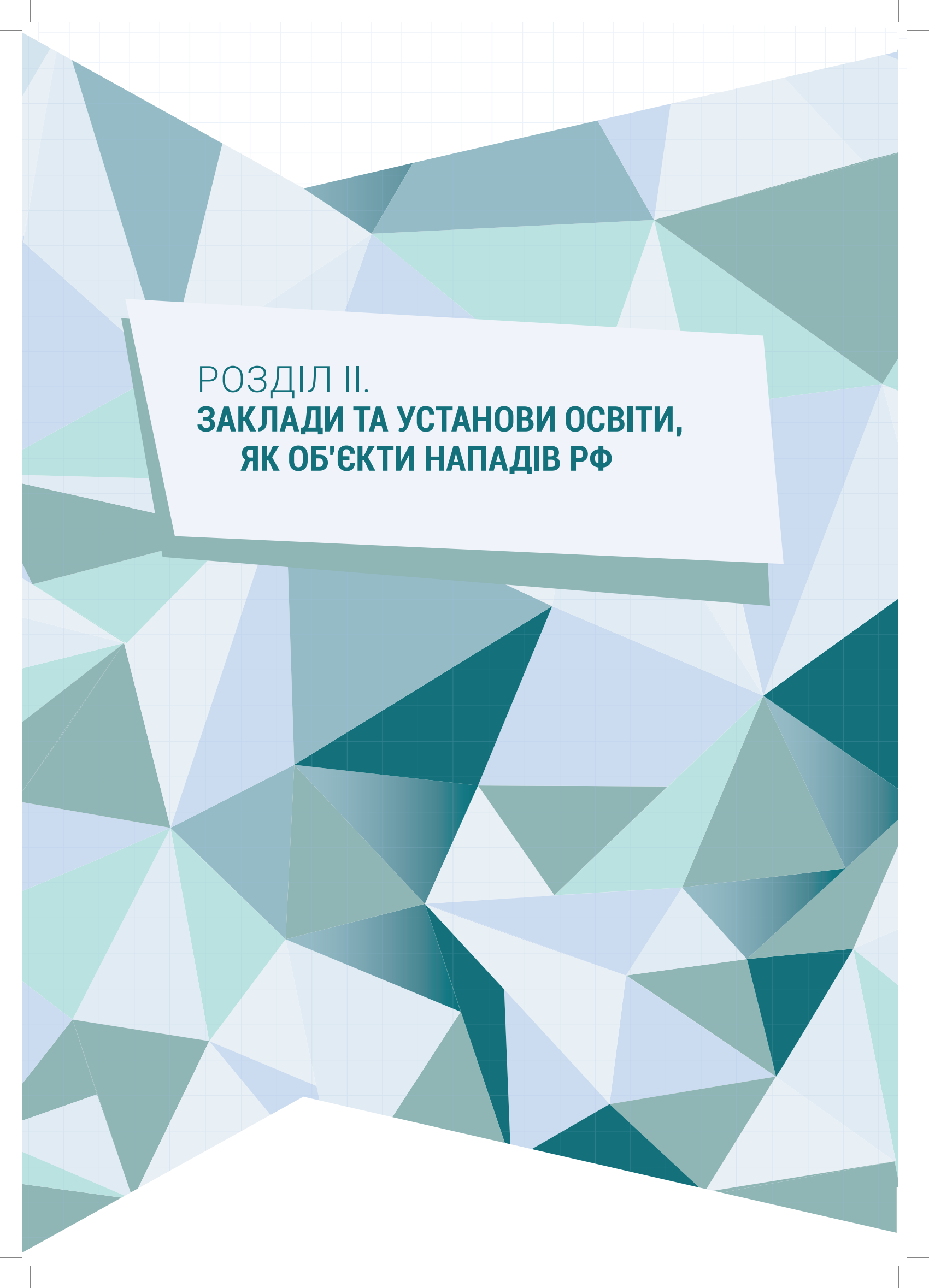
- **грубі** порушення Женевських конвенцій від 12 серпня 1949 року, а саме будь-яке з таких діянь проти осіб або майна, що охороняються згідно з положеннями відповідної Женевської конвенції (пункт а) ч.2 ст.8 РС МКС);
- **умисне** спрямування нападів на цивільні об'єкти, тобто об'єкти, що не є військовими цілями (підпункт ii) пункту b) ч.2 ст.8 РС МКС);
- **умисне** спрямування нападів **на цивільні об'єкти, тобто об'єкти, що не є військовими цілями** (підпункт ii) пункту b) ч.2 ст.8 РС МКС);
- **умисне** спрямування нападів на будівлі, призначені для релігійних, **освітніх**, мистецьких, наукових чи благодійних цілей, на історичні пам'ятники, **госпіталі та місця зосередження хворих і поранених за умови, що вони не є військовими цілями** (підпункт ix) пункту b) ч.2 ст.8 РС МКС).

За злочини, які підпадають під дію РС МКС, передбачена кримінальна відповідальність як самих військових, які це вчинили, так і командирів, які надали наказ.

У рамках МКС розглядається індивідуальна відповідальність конкретної особи (ст.25 РС МКС), наприклад, вищого військового або політичного керівництва, виконавців злочинів середнього рівня тощо (статті 27, 28 РС МКС). Тобто, прокурор МКС у визначених епізодах може фокусуватися на тих, хто віддавав накази або відповідав за організацію вчинення злочину.

*Таким чином, в частині другій статті 8 (підпункти «ii», «ix» пунктів «а» та «b») РС МКС визнає воєнними злочинами «умисне спрямування нападів на будівлі, призначені для релігійних, **освітніх**, мистецьких, наукових чи благодійних цілей, на історичні пам'ятники, **госпіталі та місця зосередження хворих і поранених за умови, що вони не є військовими цілями», та за які, відповідно, має настати відповідальність.***

Адже згідно зі ст.29 РС МКС до злочинів, що підпадають під юрисдикцію Суду, не застосовуються будь-які строки давності.

**РОЗДІЛ II.
ЗАКЛАДИ ТА УСТАНОВИ ОСВІТИ,
ЯК ОБ'ЄКТИ НАПАДІВ РФ**

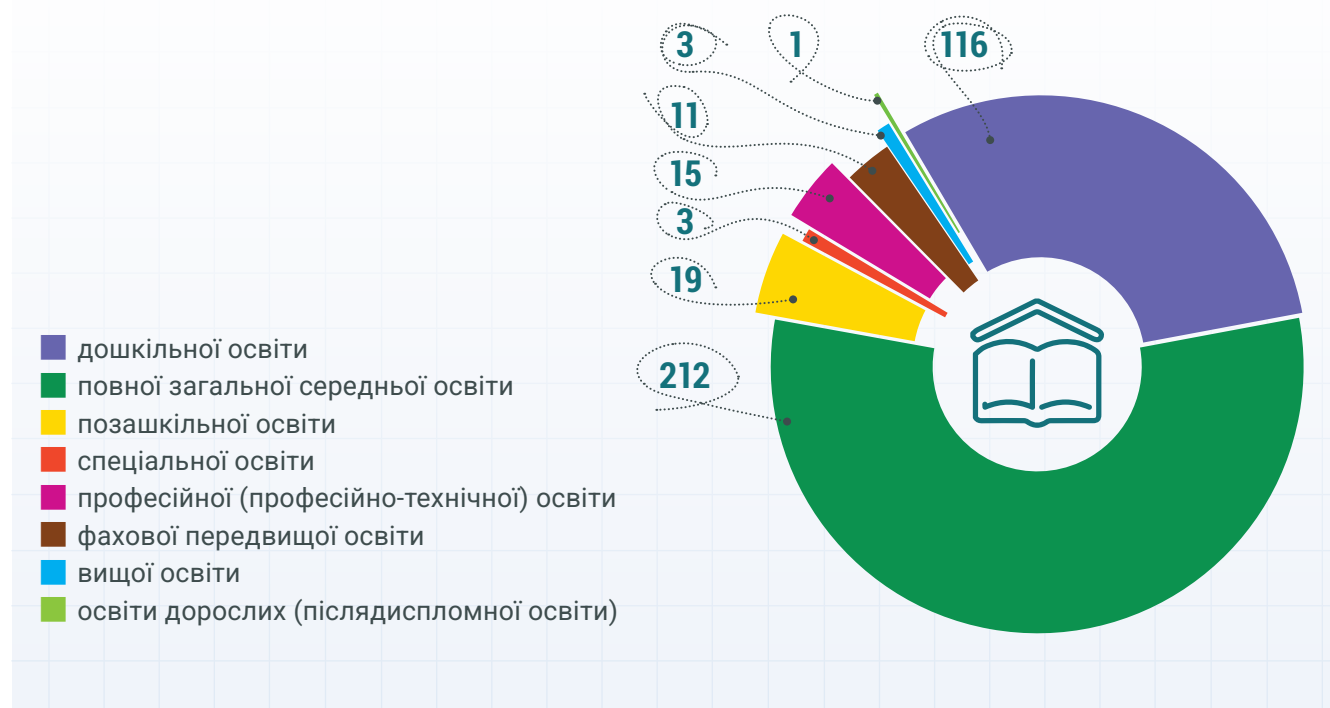
2.1. Ситуація за даними МОН

У 2019 році Україна стала 100-ю країною, що приєдналася до **Декларації про безпеку шкіл**^{33 34}. Цим рішенням Уряд взяв на себе зобов'язання захищати освіту: робити все можливе на національному рівні для збору достовірних даних про напади на освітні установи, про жертви нападів та про військове використання шкіл та університетів під час збройного конфлікту, у тому числі, через існуючі механізми моніторингу та звітності, проводити розслідування ймовірних порушень чинного національного та міжнародного права і, за необхідності, належним чином притягати винних до відповідальності; прагнути забезпечити продовження освіти під час збройного конфлікту, сприяти відновленню освітніх установ і, за можливості, міжнародного співробітництва та допомоги програмам із запобігання або протидії нападам на освіту тощо³⁵.

За даними Міністерства освіти і науки України (далі – МОН) з початку повномасштабного вторгнення РФ в Україну і станом на 28 грудня 2023 року кількість зруйнованих та пошкоджених закладів освіти становить **380** та **3417** відповідно, що **загалом становить 3797 об'єкти**, які піддалися нападу.

Дані щодо кількості та типів зруйнованих/пошкоджених закладів освіти у розрізі регіонів відображені у *Додатку 2*.

Кількість зруйнованих закладів освіти за даними МОН

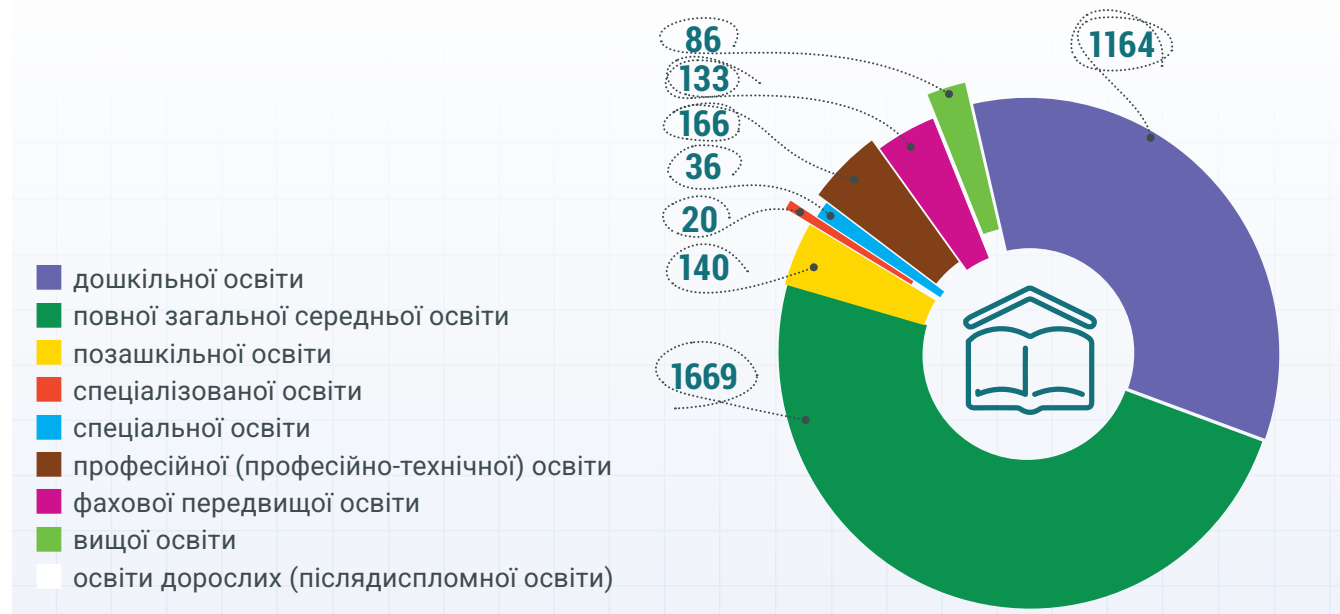
³³ <https://vseosvita.ua/news/prezydent-zoboviazav-ochilnytsiu-mon-pidpysaty-deklaratsiiu-pro-bezpeku-shkil-tekst-deklaratsii-5219.html>

³⁴ <https://op.ua/news/osvita-v-ukraini/pidpisana-deklaraciya-pro-bezpeku-shkil>

³⁵ <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-zatverdzhennya-planu-zahodiv-shchodo-realizaciyi-deklaraciyi-pro-bezpeku-s408211>

Серед усіх зруйнованих закладів освіти найбільшу частину становлять заклади повної загальної середньої освіти (212), а найменшу – заклади освіти дорослих, у тому числі післядипломної освіти (1). За даними МОН наразі відсутні руйнування закладів спеціалізованої освіти.

Кількість пошкоджених закладів освіти за даними МОН

Найбільшу частину серед усіх пошкоджених закладів освіти становлять заклади повної загальної середньої освіти (1669), а найменшу – заклади післядипломної освіти (3).

“

Наша школа потерпала від обстрілів чотири рази...”

Дані УГСПЛ

Білопільська школа № 5 на Сумщині стала об'єктом неодноразових нападів з боку армії РФ.

Вперше будівля школи була обстріляна ракетною зброєю 23.05.2022. Освітняни описують той день так:

“Повилітали вікна і шибки... Це було вночі. 52 вікна в чотирьох корпусах (спальному, майстерні, корпусі початкових класів та гаражі). Тоді нас зачепило вперше.”

Наступні обстріли були 10 жовтня, 30 листопада 2022 року та 27 березня 2023 року.

Росія використовує неприцільні види обстрілів, оскільки заклад освіти став одним із постраждалих об'єктів міста.

Так, під час одного із обстрілів 30 листопада 2022 року загинув учень школи: “Загинув біля свого дому. Це був учень 9 класу нашої школи Богдан. Він під час обстрілу тікав від куль на велосипеді і кілька метрів не доїхав додому.”

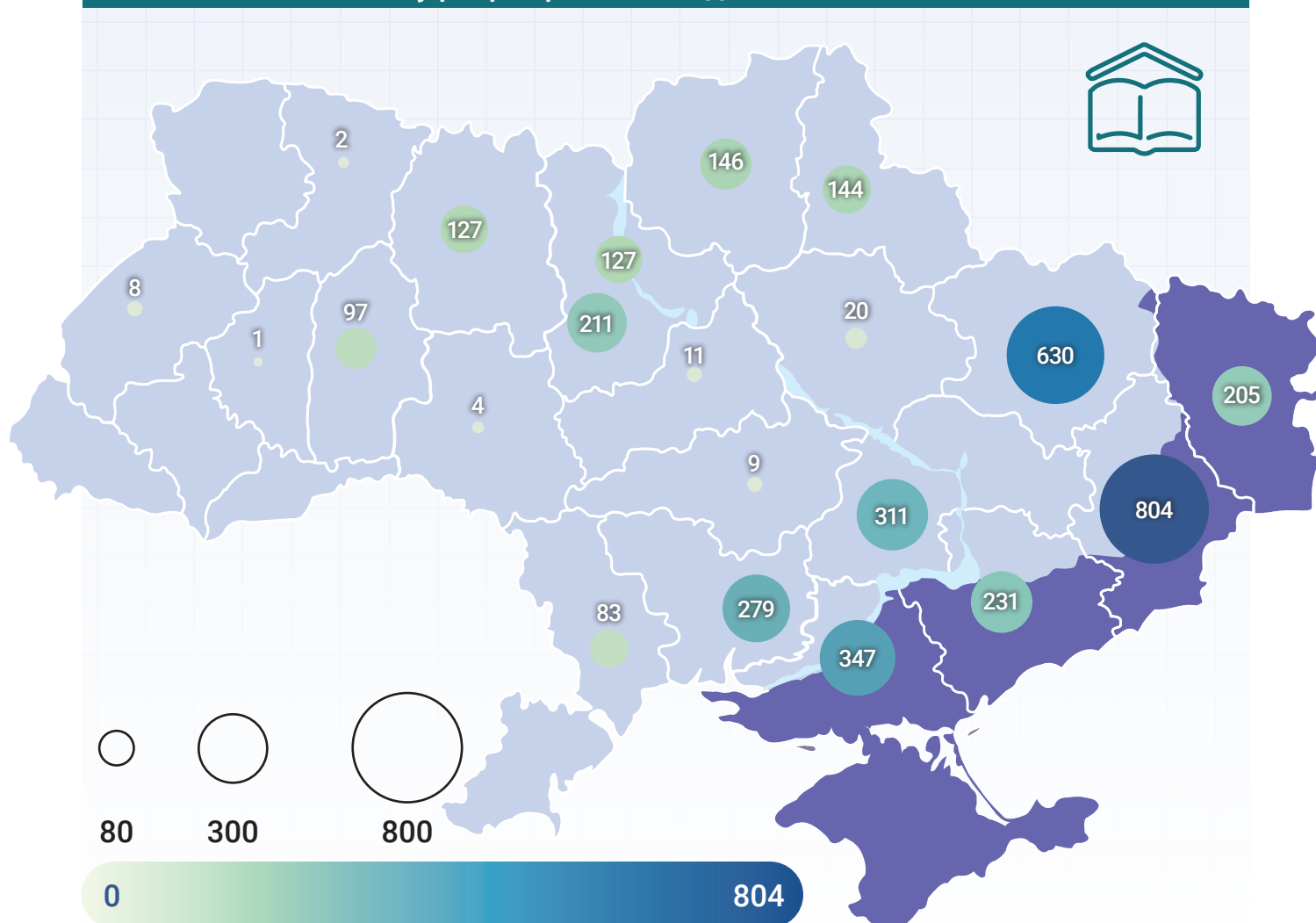
Інтенсивність руйнувань освітньої інфраструктури України вища в тих регіонах, які здебільшого знаходяться/знаходились біля лінії активних бойових дій. Утім, застосуванням ворогом ракет різного виду та БПЛА завдаються збитки навіть у віддалених регіонах.

Так, за інформацією МОН регіонами, освітня інфраструктура яких зазнала найбільших руйнувань та пошкоджень, є Донецька (173 зруйнованих, 631 пошкоджених), Харківська (51 зруйнованих, 579 пошкоджених), Херсонська (51 зруйнованих, 296 пошкоджених), Дніпропетровська (10 зруйнованих, 301 пошкоджених) та Миколаївська (33 зруйнованих, 246 пошкоджених) області.

Області, у яких не зафіксовано руйнувань та пошкоджень закладів освіти: Волинська, Закарпатська, Івано-Франківська та Чернівецька області. Ці регіони можна вважати найбезпечнішими з точки зору низької кількості руйнувань закладів освіти.

Області, у яких кількість пошкоджень є мінімальною – Тернопільська (0 зруйнованих, 1 пошкоджений), Рівненська (0 зруйнованих, 2 пошкоджених) та Вінницька (0 зруйнованих, 4 пошкоджених).

Кількість зруйнованих та пошкоджених закладів освіти у розрізі регіонів за даними МОН

2.2. Документування злочинів Офісом Генерального прокурора

За інформацією, наданою Офісом Генерального прокурора (далі – ОГП) починаючи з 24.02.2022, збройними силами РФ знищено та пошкоджено 2 893 навчальних та виховних заклади.

ОГП задокументовано найбільшу кількість злочинів щодо руйнувань освітніх об'єктів у Харківській (617), Донецькій (536), Миколаївській (400) та Херсонській (285) областях, а найменшу – у Рівненській (1), Вінницькій (2) та Кіровоградській (2) областях.

Різниця у статистичних даних у національних структурах МОНу та ОГП може бути спричинена окремими обліковими механізмами цих інститутів, відсутністю обміну інформації між ними або особливістю розслідування кримінальних проваджень.

Наразі неможливо зробити єдиного висновку щодо кількості руйнувань/пошкоджень на національному рівні через суттєву різницю в статистичних даних у різних державних органах.

Відсутність кореляції цієї інформації може стати перешкодою або ускладнити процес відстоювання інтересів України та наших громадян в контексті забезпечення права на освіту перед міжнародними партнерами, які висловлюють готовність брати участь у відновленні освітньої інфраструктури в Україні.

2.3. Моніторинг руйнувань та пошкоджень закладів освіти УГСПЛ

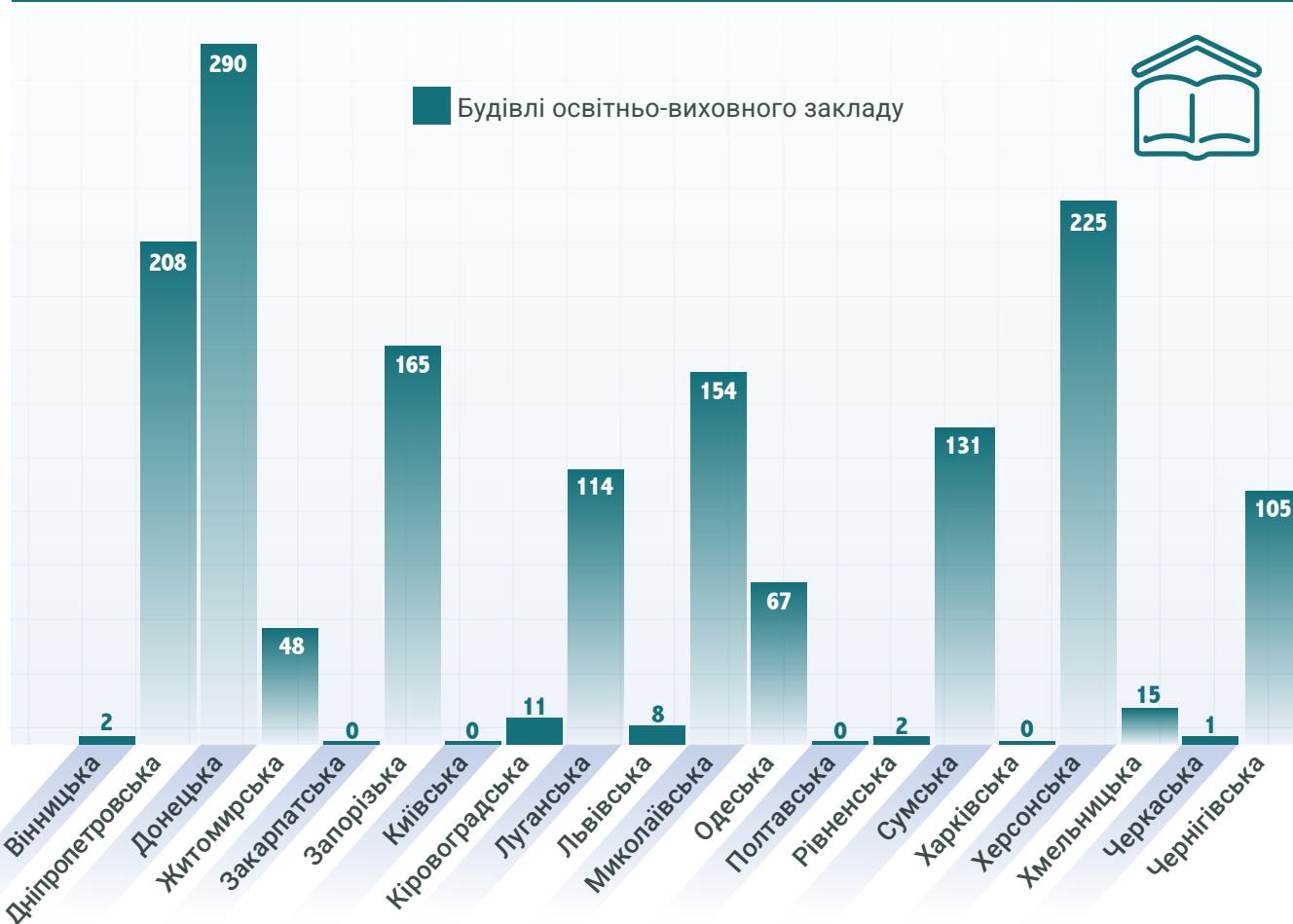
УГСПЛ проводить збір та узагальнення інформації, про ймовірно скоєні міжнародні злочини повномасштабної російсько-української війни на території України, зібраної партнерськими організаціями та регіональними громадськими приймальнями УГСПЛ у рамках глобальної ініціативи «Трибунал для путіна» Точкою відліку для збору інформації є 24 лютого 2022 року – день повномасштабного воєнного вторгнення Російської Федерації на територію України.

За даними УГСПЛ кількість пошкоджених закладів освіти (у межах досліджуваних регіонів) становить 1546 (з 24 лютого 2022 року по 24 грудня 2023 року).

За досліджуваний період найбільшу кількість пошкоджених закладів освіти було задокументовано в прифронтових та наближених до них областях. Зокрема, в Донецькій області – 290 закладів освіти, Херсонській – 225 та Дніпропетровській – 208. У більш віддалених від фронту регіонах, таких як Закарпатська та Полтавська області, нашими документаторами не було зафіксовано руйнувань закладів освіти.

Нижче наведено графік руйнувань закладів освіти, які зафіксовано нашими документаторами, в розрізі регіонів за період з 24 лютого 2022 року по 24 грудня 2023 року.

Кількість пошкоджених/зруйнованих закладів освіти в розрізі регіонів за даними УГСПЛ

“

Говорили, що це керована бомба, і також були Шахеди...”

Дані УГСПЛ

НАПРИКІНЦІ БЕРЕЗНЯ 2022 РОСІЙСЬКА АРМІЯ ЗАВДАЛА ЖОРСТОКИХ, ЙМОВІРНО ПРИЦІЛЬНИХ, УДАРІВ ПО ВИРІВСЬКОМУ ЛІЦЕЮ РІЧКІВСЬКОЇ СІЛЬСЬКОЇ РАДИ НА СУМЩИНІ.

Вчителька описує події тієї ночі так:

“24 березня опівночі внаслідок російської агресії була зруйнована частина нашого закладу, повністю зруйнована початкова ланка. Не залишилося місця від спортзалу. Дуже прикро, що це – початкова ланка, де впроваджувалася нова українська школа. Здалеку побачили, що немає зовсім спортивної зали і пожежа відбувалася в триповерховій будівлі, яка повністю зруйнована. Пожежу сповільнювали. Але ще вранці працювали пожежники. Неподалік закладу була велика вирва.”

За період з червня по грудень 2023 року найбільшу кількість злочинів стосовно руйнування освітньої інфраструктури було зафіксовано в червні, а найменшу – листопаді.

Нижче наведений графік інтенсивності руйнувань освітньої інфраструктури впродовж червня-грудня 2023 року.

За **червень** найбільшу кількість пошкоджених закладів освіти було задокументовано в Одеській (16 об'єктів), Дніпропетровській та Херсонській областях (по 15 об'єктів). Найменшу кількість випадків руйнувань закладів освіти задокументовано в Запорізькій (2 об'єкти) та Луганській (3 об'єкти) областях. Загальна кількість задокументованих фактів руйнувань становить 85.

Впродовж **липня** зафіксовано меншу кількість руйнувань об'єктів освітньої інфраструктури (53), а також дещо змінилась географія руйнувань. Так, найбільше фактів пошкодження закладів освіти було задокументовано в Донецькій області (17 об'єктів), Миколаївській області (11 об'єктів) та Херсонській області (7 об'єктів). Найменшу кількість руйнувань закладів освіти за липень 2023 року задокументовано у Львівській (2 об'єкти) та Запорізькій (1 об'єкт) областях.

В **серпні** спостерігалася активізація російської армії в частині атак на об'єкти освітньої інфраструктури. Загальна кількість задокументованих фактів руйнувань становить 72. Регіонами, які зазнали найбільше таких ударів, стали Дніпропетровська (25 об'єктів) та Херсонська (14 об'єктів). Найменша кількість руйнувань закладів освіти була задокументована в Чернігівській (2 об'єкти) та Житомирській (1 об'єкт) областях.

Результати документування зазначених злочинів впродовж **вересня** свідчать про зростання кількості таких випадків (79). Найбільше пошкоджених закладів освіти зафіксовано в Одеській (28), Херсонській (15) та Сумській (8) областях. А найменше – в Хмельницькій (2) та Запорізькій (2) областях.

В **жовтні** найбільше постраждали заклади освіти Херсонської (25), Луганська (15) та Дніпропетровської (8) областей. А найменше – в Миколаївській (3) та Запорізької (3) областей. Загальна кількість задокументованих фактів руйнувань становить 68.

Листопад відзначився найменшою кількістю руйнувань об'єктів освітньої інфраструктури – 39. Найбільше пошкоджених закладів освіти було задокументовано в Сумській (16) та Херсонській (12) областях. Менша кількість руйнувань закладів освіти задокументована в Одеській (2) та Дніпропетровській (1) областях.

В **грудні** найбільше пошкоджених закладів освіти було задокументовано вздовж лінії фронту: в Луганській (10), Херсонській (8) та Донецькій (6) областях. Менша кількість руйнувань закладів освіти за грудень 2023 року була задокументована в Дніпропетровській (2) та Хмельницькій (1) областях.

Наші документатори зафіксували такі види нападів на заклади освіти:

- **захоплення** та використання окупаційними військами закладів у власних цілях: розміщення штабів/центрів управління, використання у якості медичних пунктів, перебування/дислокація військових, розміщення катівень тощо;
- **руйнування** та пошкодження цих об'єктів: прицільне знищення, невибіркові обстріли.

“

...іноді примушували місцевих прати...”

Дані УГСПЛ

НА ОКУПОВАНИХ ТЕРИТОРІЯХ РОСІЙСЬКА АРМІЯ ВИКОРИСТОВУВАЛА ЗАКЛАДИ ОСВІТИ ДЛЯ РОЗМІЩЕННЯ СВОЇХ СОЛДАТ ТА ОКУПАЦІЙНОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ.

Жителька Макіївки на Луганщині розповіла про дії окупантів:

“Штаб окупантів був у місцевій школі, тому всім селянам, які жили біля неї дуже не пощастило. Нелюди ходили купатися до тих, хто мешкав поруч, у селян навіть ламалися насосні станції через величезну кількість людей, що ходила до них у душ, змушували народ готувати їм їсти. Добре, що у школі була пральна машинка і, в основному, користувалися нею, хоча іноді примушували місцевих прати.”

“

...ракета потрапила в фасад пробила стіну, зруйнувала вхід...” Дані УГСПЛ

ЧОРНОМОРСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМ. ПЕТРА МОГИЛИ (М. МИКОЛАЇВ) НЕОДНОРАЗОВО ПІДДАВАВСЯ ОБСТРІЛАМ З БОКУ АРМІЇ РФ. ЦІ АТАКИ СПОЧАТКУ БУЛИ НЕВИБІРКОВІ, А ПОТІМ – ЗАЗДАЛЕГІДЬ СПЛАНОВАНІ ПРИЦІЛЬНІ ОБСТРІЛИ РОСІЯНАМИ ЦИВІЛЬНОГО УЧБОВОГО ЗАКЛАДУ, ДЕ НЕ БУЛО ВІЙСЬКОВИХ ЦІЛЕЙ.

Адміністрація закладу описує перші обстріли: «Безпосередньо в наш корпус перші дві ракети влучили 17 серпня 2022 року вночі.

“Одна ракета потрапила в фасад біля головного входу в університет, пробила стіну, зруйнувала вхід. Від вибухової хвилі полетіли вікна, стелі, двері в першому і другому корпусах. Друга ракета – це було близько другої години ночі – влучила біля корпусу у подвір’я, де проходила теплотраса, зруйнувавши тепловий вузол. І теж саме – вилетіли вікна у читальні, спортивно-му залі, були руйнації в актовому залі. В цей час в університеті знаходився один охоронець, він був у цокольному поверсі. Він не постраждав.

Другий ракетний обстріл відбувся 19 серпня близько третьої години ночі. І знову дві ракети”

“

На території школи – у будівлі вибило майже всі вікна...”

Дані УГСПЛ

Під час одного з обстрілів Херсона російськими військовими ледь не загинув відомий історик, голова обласної організації Комітету виборців України, редактор «Політичної Херсонщини» Дементій Бєлий:

“Російські військові випустили по мирному кварталу залп із реактивної системи «Град».

Практично миттєво пролунало чотири вибухи. На території школи – у будівлі вибило майже всі вікна (занять там зараз немає, вона просто закрита).”

“

Дані УГСПЛ

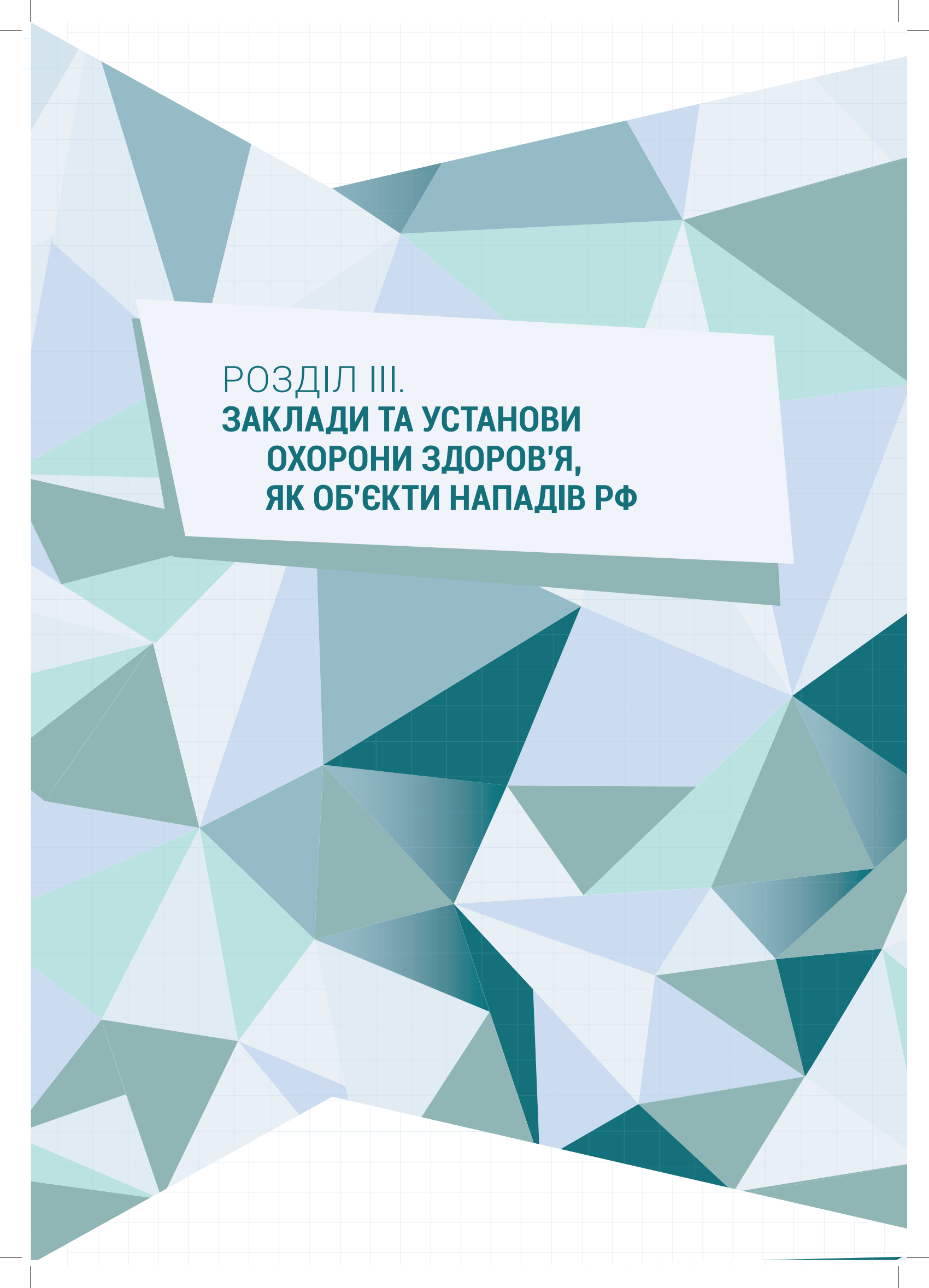
Алевтина – журналістка з Маріуполя:

В блокадному місті вони з родиною прожили до середини березня 2022 року. Дивом вижили після авіанальоту по їхньому відомому будинку з годинником, на власні очі бачили, як росіяни обстріляли будівлю університету.

Руйнування об'єктів освітньої інфраструктури не тільки негативно впливає на реалізацію права на освіту, а і тягне за собою колосальні збитки для держави. Так, за даними **Київської школи економіки**³⁶, з початку повномасштабного вторгнення росії і станом на початок 2024 року в Україні було пошкоджено, зруйновано або захоплено щонайменше 3.8 тис закладів освіти, вартість яких оцінюється у 6,8 млрд доларів США.

Вартісна оцінка Київської школи економіки є досить приблизною, оскільки під час триваючого конфлікту важко визначити повний грошовий еквівалент «втраг» освітньої інфраструктури (тому що Україна не має доступу до окупованих територій). Тому остаточна «ціна війни» для освіти може бути значно більшою.

³⁶ <https://kse.ua/ua/about-the-school/news/zagalna-suma-zbitkiv-zavdana-infrastrukturi-ukrayini-zrosla-do-mayzhe-155-mlrd-otsinka-kse-institute-stanom-na-sichen-2024-roku/>

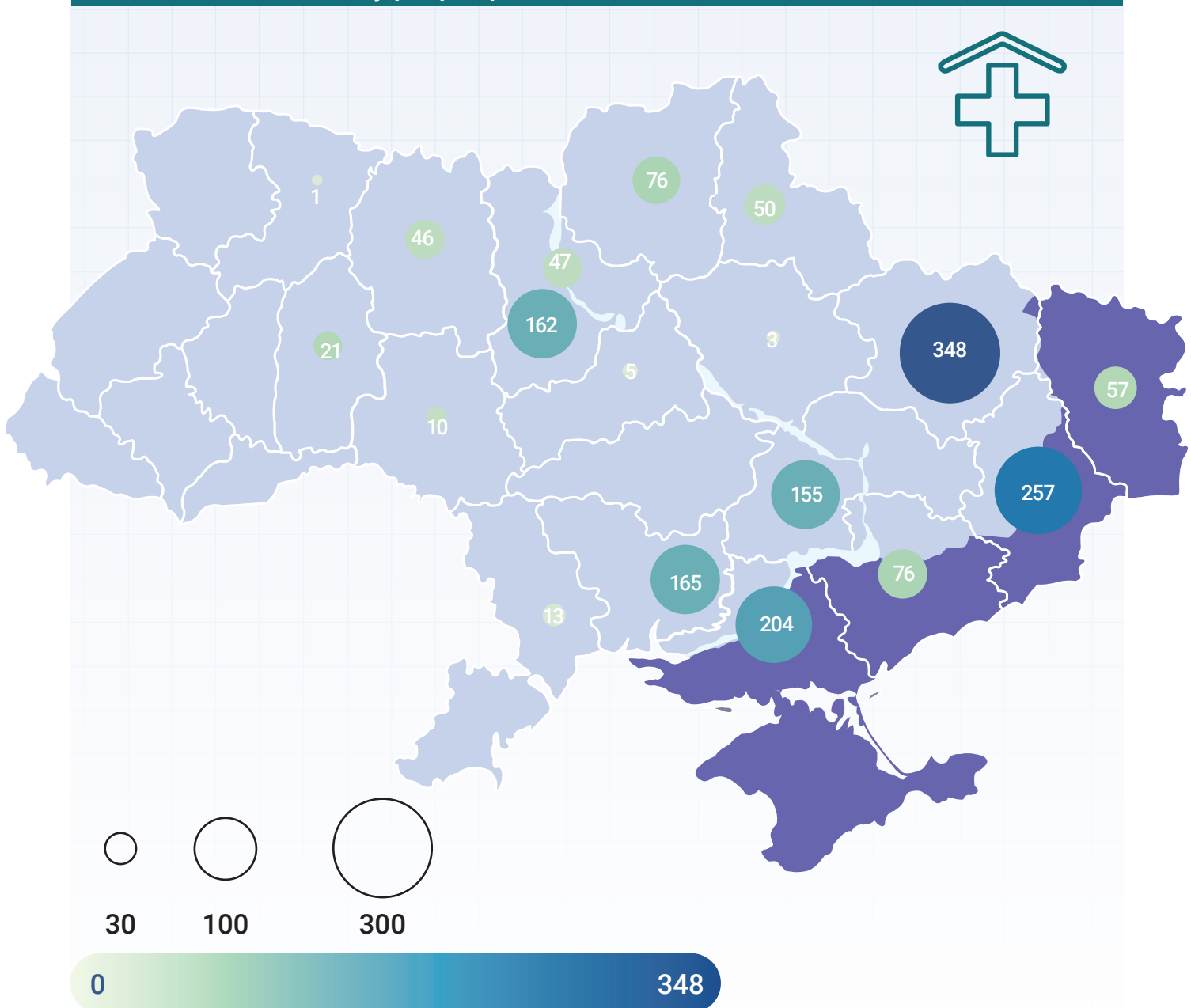
**РОЗДІЛ III.
ЗАКЛАДИ ТА УСТАНОВИ
ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я,
ЯК ОБ'ЄКТИ НАПАДІВ РФ**

3.1. Ситуація за даними МОЗ

З метою оперативного моніторингу **Міністерство охорони здоров'я України** (МОЗ) веде власний перелік закладів охорони здоров'я пошкоджених та зруйнованих внаслідок збройної агресії РФ, який заповнюють структурні підрозділи з питань охорони здоров'я обласних та у м. Києві військових адміністрацій.

За даними МОЗ з початку повномасштабного вторгнення і станом на 4 січня 2024 року обліковано руйнування 1696 об'єктів закладів охорони здоров'я. З них зруйновано – 195 об'єктів, а пошкоджено – 1501 об'єкт. Серед них відновлено повністю – 474 об'єкти та відновлено частково – 383 об'єкти.

Кількість зруйнованих та пошкоджених закладів охорони здоров'я у розрізі регіонів за даними МОЗ

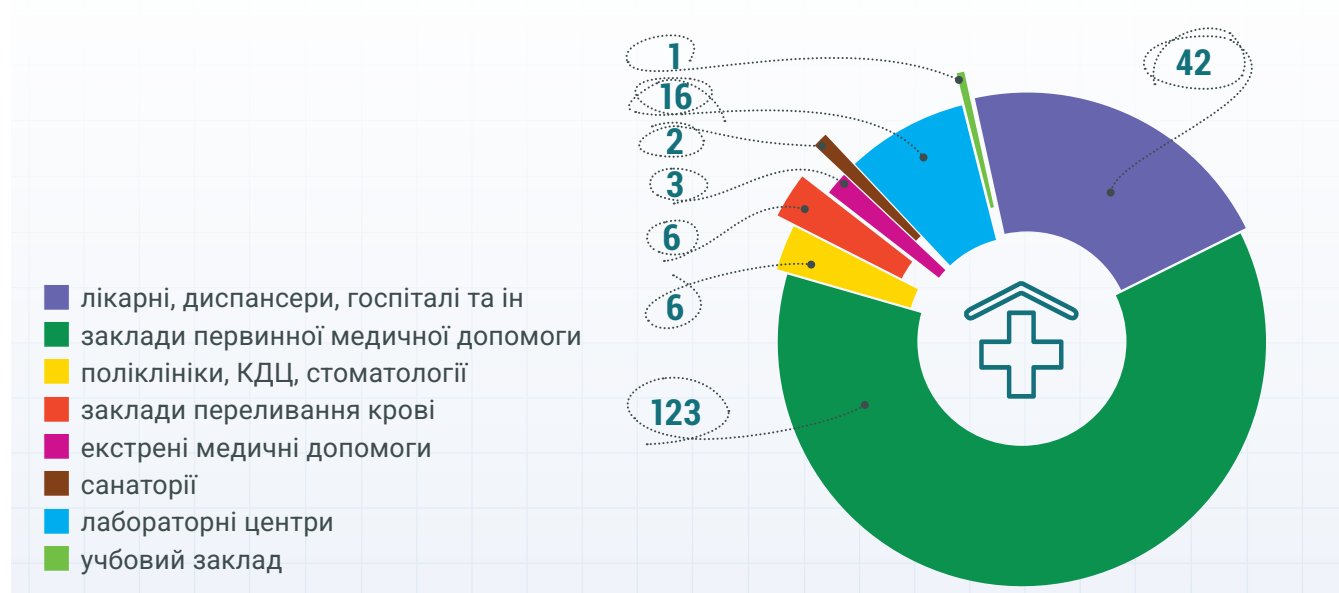

За даними МОЗ найбільша кількість пошкоджених та зруйнованих закладів охорони здоров'я в Харківській (348), Херсонській (204), Донецькій (257) та Миколаївській (165) областях.

Дані щодо кількості та типів зруйнованих/пошкоджених закладів охорони здоров'я у розрізі регіонів відображені у *Додатках 3 та 4*.

Найбільше зруйнованих серед закладів первинної медичної допомоги (123) та лікарень, госпіталів, диспансерів (42). Найменше за даними МОЗ зруйновано станцій переливання крові (1).

Кількість зруйнованих об'єктів закладів охорони здоров'я за даними МОЗ

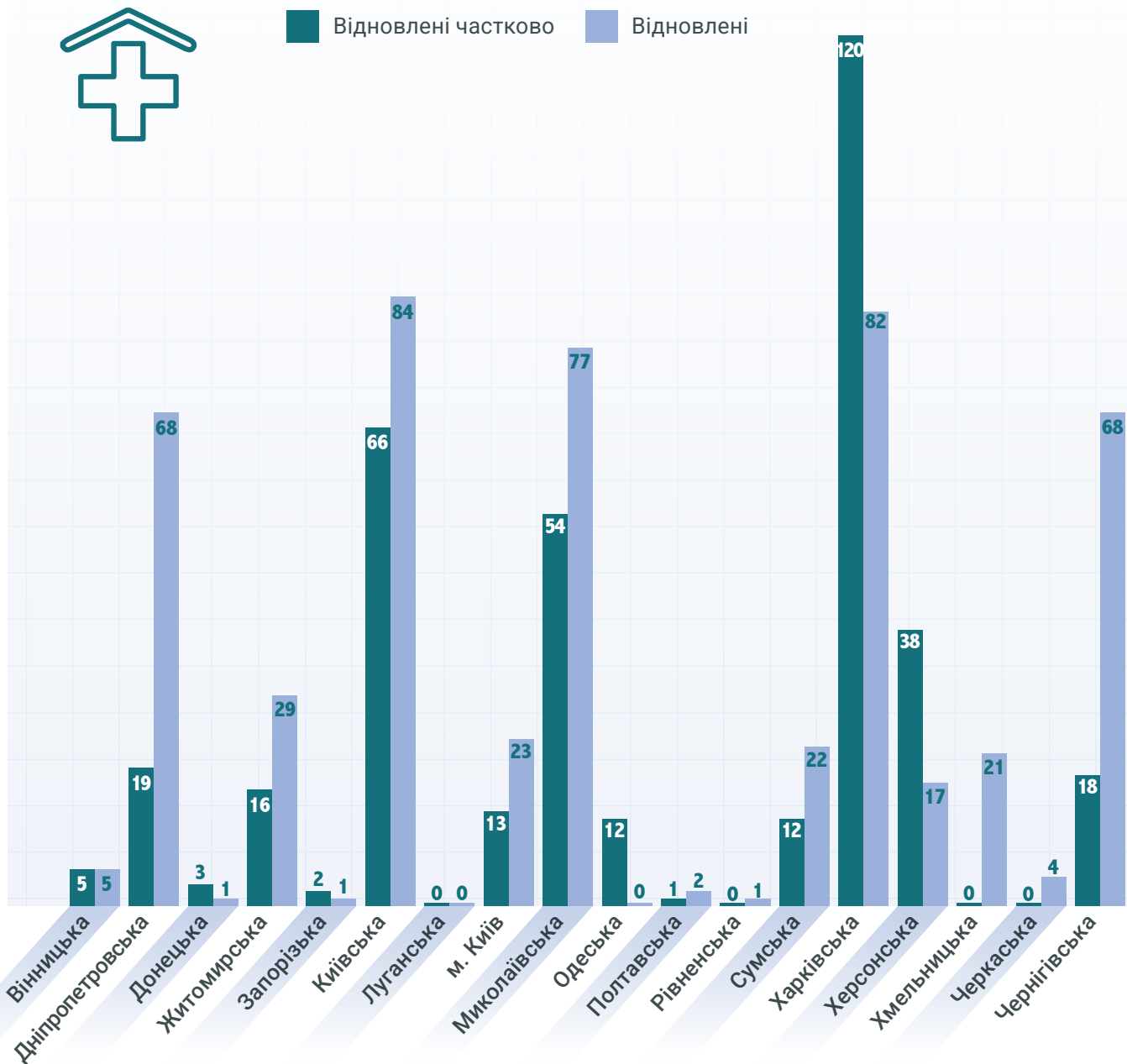
Деяко інша картина даних щодо пошкоджених об'єктів охорони здоров'я. Так, найбільше пошкоджень зазнали лікарні, госпіталі, диспансери (587), заклади первинної медичної допомоги (566) та лабораторні центри (91). Найменше – заклади переливання крові (7).

Кількість пошкоджених об'єктів закладів охорони здоров'я за даними МОЗ

Таким чином, з боку РФ найбільше нападів зазнають лікарні, госпіталі, диспансери, заклади первинної медичної допомоги. Тобто ті заклади, де зазвичай знаходиться багато цивільного населення і де люди безпосередньо реалізують своє право на медичну допомогу.

Кількість відновлених/відновлених частково об'єктів медичної інфраструктури в розрізі регіонів за даними МОЗ

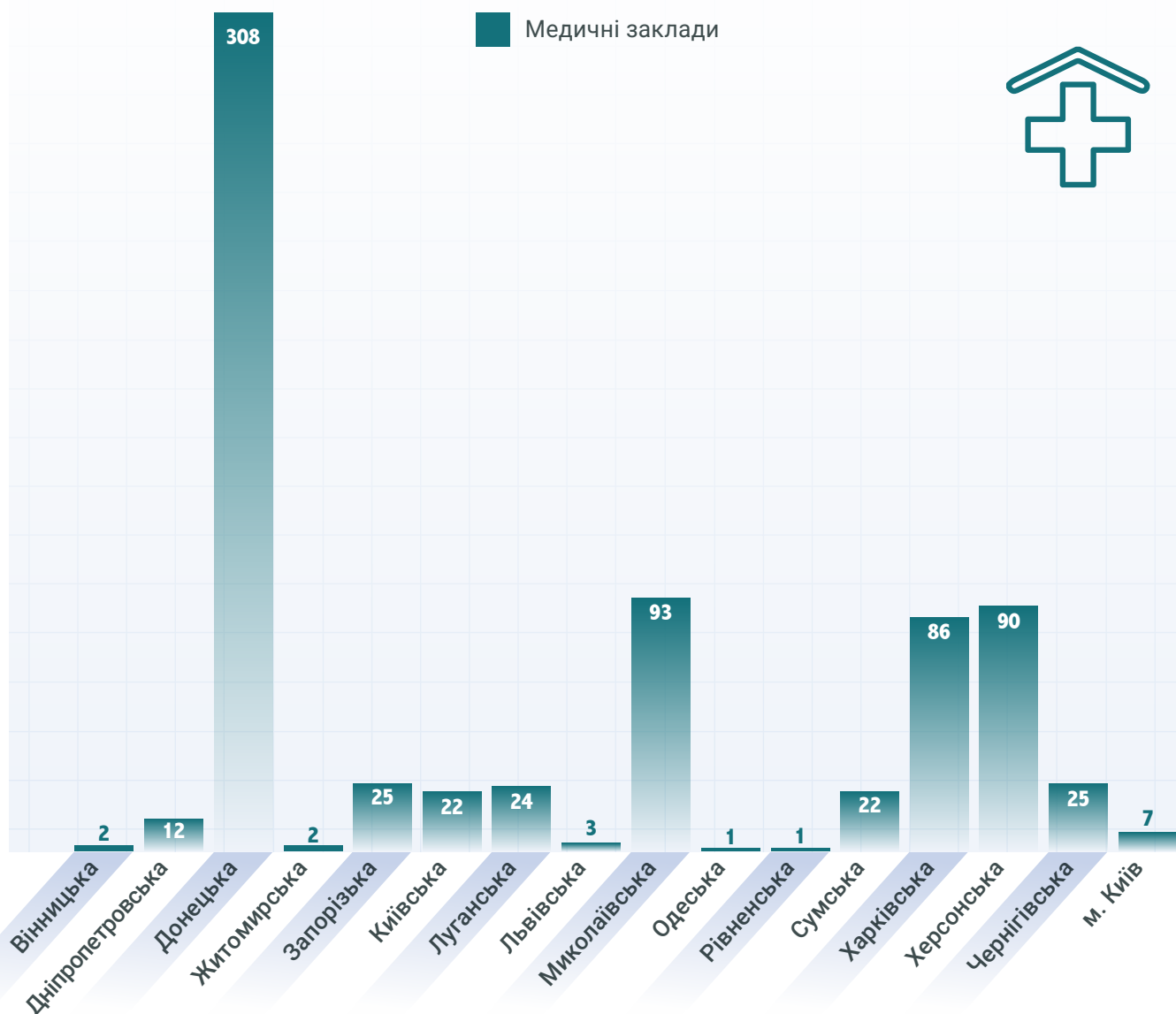
Попри безперервні масовані обстріли, зокрема і прифронтових територій, Україна з метою забезпечення доступу цивільного населення до медичної допомоги, постійно відновлює зруйновану та пошкоджену медичну інфраструктуру.

Так, повністю або частково найбільше відновлено об'єктів у Харківській області (202), Київській (150), Миколаївській (131), Дніпропетровській (87) та Чернігівській (86) областях.

3.2. Документування злочинів Офісом Генерального прокурора

За даними ОГП збройними силами РФ знищено та пошкоджено 723 медичних заклади, що майже вдвічі менше показника МОЗ (1696).

Кількість пошкоджених/зруйнованих закладів охорони здоров'я в розрізі регіонів за даними ОГП

ОГП задокументовано найбільшу кількість злочинів щодо руйнувань закладів охорони здоров'я у Донецькій (308), Миколаївській (93), Херсонській (90) та Харківській (86) областях, а найменшу – у Одеській (1), Рівненській (1), Вінницькій (2) та Житомирській (2) областях.

У свою чергу, **Всесвітня організація охорони здоров'я** (далі – ВООЗ) веде відкритий моніторинг атак на заклади охорони здоров'я в різних країнах, у тому числі в Україні – Систему спостереження за атаками на охорону здоров'я (SSA)³⁷.

³⁷ <https://extranet.who.int/ssa/index.aspx>

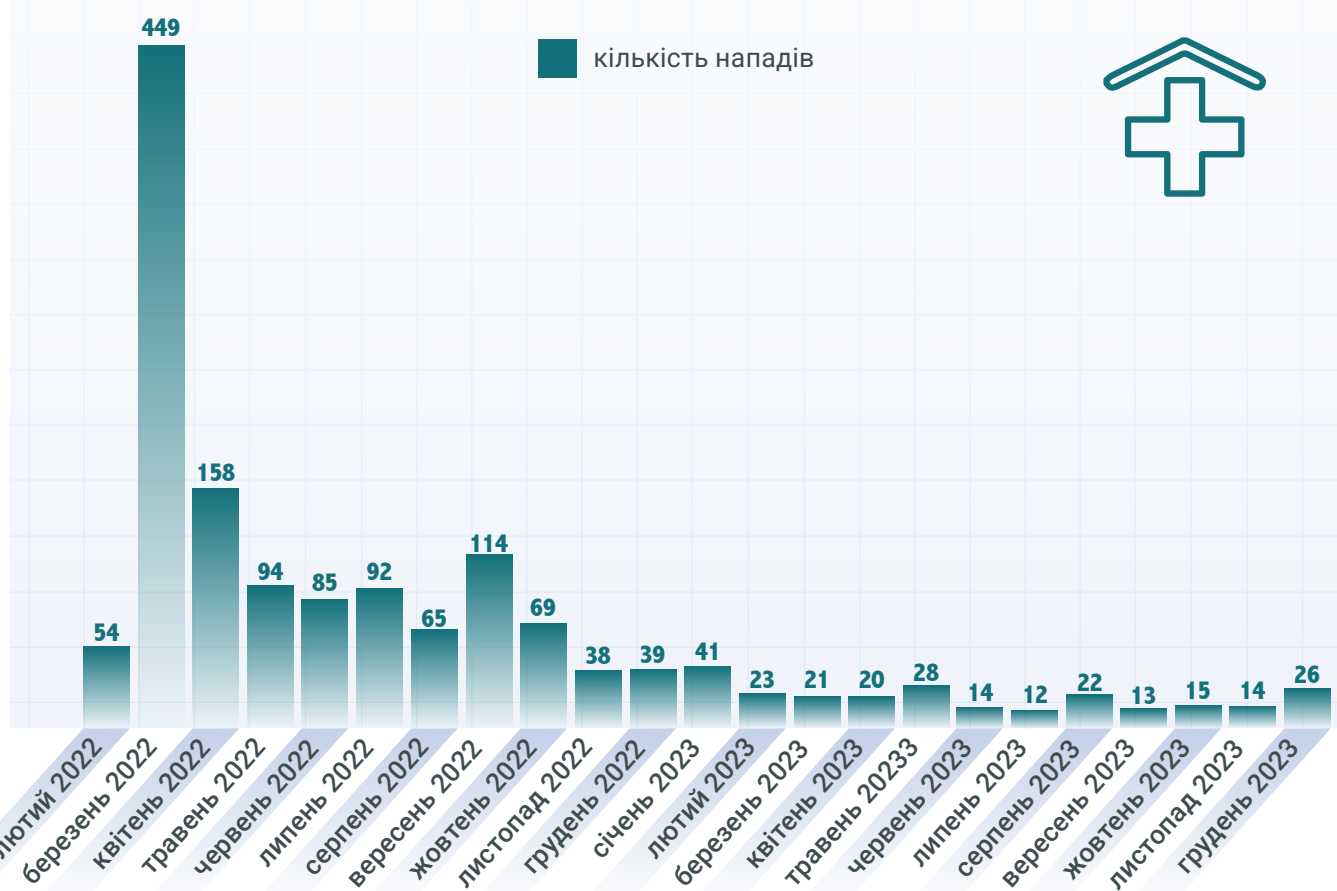
За даними цієї системи з початку повномасштабного вторгнення РФ в Україну, за період з 24 лютого 2022 року і по 31 грудня 2023 року здійснено:

- **1506 нападів**, з яких 1318 вплинули на заклади охорони здоров'я;
- **214 нападів** на медичний транспорт;
- **127 нападів**, які вплинули на медичний персонал;
- **44 нападів**, які вплинули на пацієнтів;
- **346 нападів**, які вплинули на постачання медикаментів;
- **18 нападів**, які вплинули на склади.

Дані ВООЗ свідчать про те, що впродовж 2022 року кількість атак на заклади охорони здоров'я була значно більшою, ніж у 2023 році. Так, у 2022 було 1257, а у 2023 – 249.

Нижче наведений графік інтенсивності атак за період з 24 лютого 2022 року і по 31 грудня 2023 року.

Кількість нападів на систему охорони здоров'я за даними ВООЗ

Інтенсивність нападів свідчить про активність ворожої армії в перші 7 місяців повномасштабного вторгнення. Зменшення кількості руйнувань свідчить про ефективність роботи української армії, посилення систем протиповітряної оборони та ін.

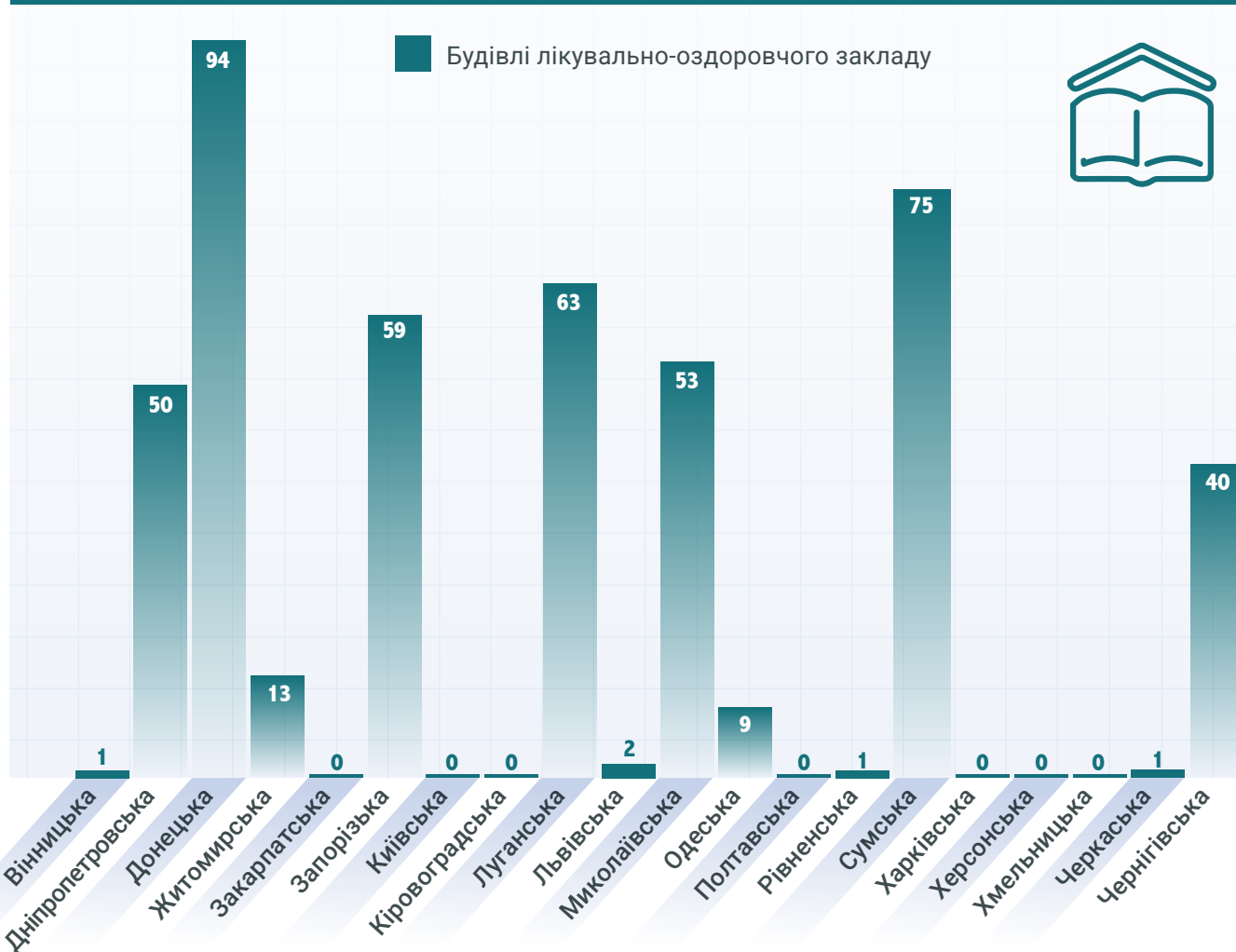
3.3. Моніторинг руйнувань та пошкоджень закладів охорони здоров'я УГСПЛ

За даними УГСПЛ кількість пошкоджених лікувально-оздоровчих закладів становить 461 (з 24 лютого 2022 року по 24 грудня 2023 року).

За досліджуваний період найбільша кількість пошкоджених лікувально-оздоровчих закладів була зафіксована в прифронтових областях а саме: в Донецькій області – 94 об'єкти, в Сумській області – 75 та в Луганській області – 63 об'єкти. У більш віддалених від лінії фронту областях кількість об'єктів медичної інфраструктури, які зазнали руйнувань, дещо менша: у Львівській області – 1 об'єкт, у Вінницькій та Рівненській областях – по 1 об'єкту.

Нижче наведено графік руйнувань об'єктів медичної інфраструктури, які зафіксовано нашими документаторами, в розрізі регіонів за період з 24 лютого 2022 року по 24 грудня 2023 року.

Кількість пошкоджених/зруйнованих об'єктів медичної інфраструктури в розрізі регіонів за даними УГСПЛ

За період з червня по грудень 2023 року найбільшу кількість злочинів стосовно руйнування медичної інфраструктури було зафіксовано в червні, а найменшу – липні та жовтні.

Нижче наведений графік інтенсивності руйнувань медичної інфраструктури впродовж червня-грудня 2023 року.

У **червні** найбільше пошкоджених будівель лікувально-оздоровчого закладу було задокументовано в Сумській області – 20 об'єктів, в Донецькій області – 11 та в Миколаївській області – 7. Дещо менша кількість фактів руйнувань було задокументовано у Житомирській області – 4 об'єкти та Дніпропетровській області – 3 об'єкти. Загальна кількість задокументованих фактів руйнувань становить 52.

У **липні** фіксується зменшення кількості руйнувань майже удвічі – 24 випадки. Найбільше пошкоджених будівель лікувально-оздоровчого закладу було задокументовано в Миколаївській (7) та Дніпропетровській (5) областях. А найменшу кількість зафіксовано у Донецькій (3) та Запорізькій (2) областях.

Серпень відзначився суттєвим зменшенням ударів по медичній інфраструктурі України. Руйнувань зазнали 8 будівель лікувально-оздоровчого закладу: в Дніпропетровській (5), Кіровоградській (2) та Донецькій (1) областях.

У **вересні** загальна кількість руйнувань дещо збільшилася – 11 пошкоджених/зруйнованих об'єктів медичної інфраструктури. За цей місяць найбільше пошкоджених будівель лікувально-оздоровчого закладу було задокументовано в Одеській (6) та Чернігівській (2) області, а найменше – в Житомирській та Дніпропетровській області – по 1 об'єкту.

В **жовтні**, як і у серпні, було пошкоджено 8 будівель лікувально-оздоровчого закладу. В Донецькій області – 3 об'єкти, в Запорізькій області – 2 об'єкти, в Луганській області – 2 об'єкти та в Дніпропетровській області 1 об'єкт.

У **листопаді** найбільше пошкоджених будівель лікувально-оздоровчого закладу було задокументовано в Сумській області 6 будівель. Найменша кількість руйнувань зазнали будівлі лікувально-оздоровчого закладу в Запорізькій та Одеській областях – по 1 об'єкту. Загальна кількість руйнувань становить 12.

У **грудні**, як і у листопаді, кількість пошкоджених будівель лікувально-оздоровчого закладу становить 12. Найбільша кількість таких об'єктів у Луганській (4) та Донецькій (3) області, а найменша – в Миколаївській, Одеській та Житомирській областях – по 1 об'єкту.

“

Вони затуляли дітей своїми тілами, щоб тих не поранило”

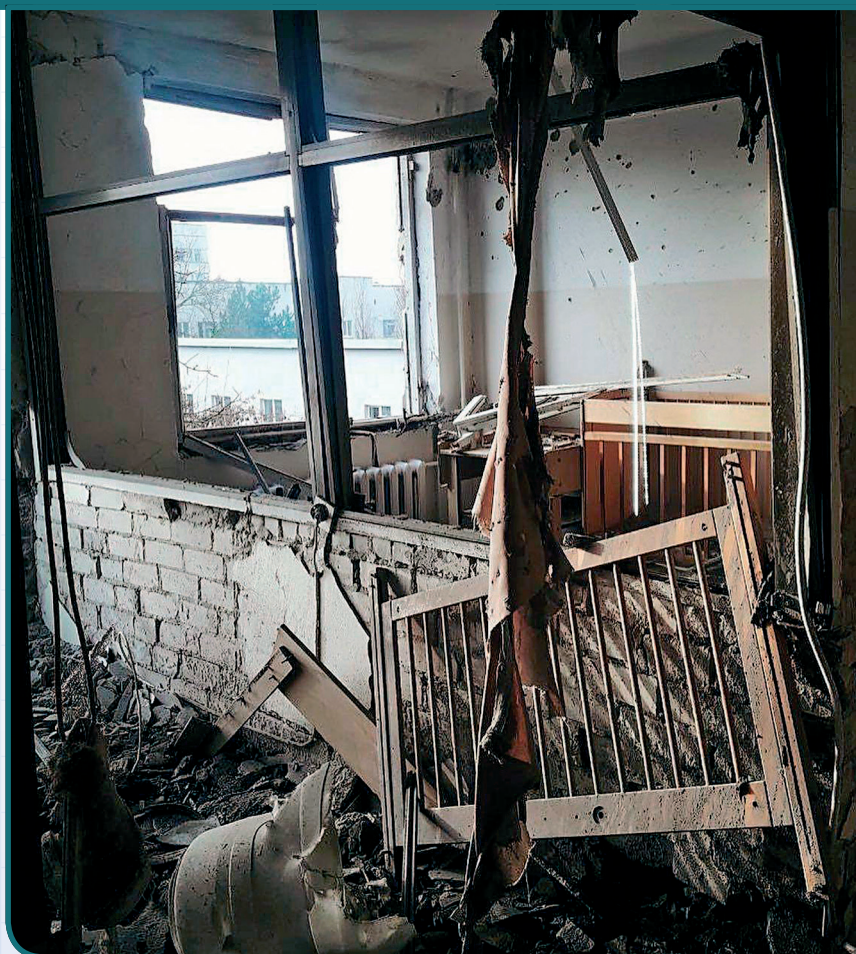
Дані УГСПЛ

ЛИШЕ ЗА СІЧЕНЬ 2023 РОКУ РОСІЙСЬКІ ВІЙСЬКОВІ ОБСТРІЛЯЛИ ХЕРСОНСЬКУ ДИТЯЧУ ОБЛАСНУ КЛІНІЧНУ ЛІКАРНЮ ТРИЧІ. ПОПРИ ТЕ, ЩО ЧУДОВО ЗНАЮТЬ – ПОБЛИЗУ НІЯКИХ ВІЙСЬКОВИХ ЧИ СТРАТЕГІЧНИХ ОБ'ЄКТІВ НЕМАЄ. БО МАЙЖЕ ЗА ДЕВ'ЯТЬ МІСЯЦІВ ОКУПАЦІЇ МАЛИ НАГОДУ У ЦЬОМУ ПЕРЕКОНАТИСЯ.

Найбільше заклад постраждав під час першого обстрілу, опівночі з 31 грудня на 1 січня. Замість святкового новорічного салюту на території лікарні прилетіло дев'ять снарядів «Градів».

На той час там перебувало 80 співробітників та близько 30 пацієнтів, у тому числі – кілька немовлят. Більшість персоналу лікарні – жінки. Вони затуляли дітей своїми тілами, щоб тих не поранило.

Вибухи зруйнували майже 50% відділення для дітей грудного віку у будівлі неонатального корпусу (для немовлят). Один зі снарядів не розірвався – пробив покрівлю будівлі (там утворилася прогалина діаметром близько метра) й застряг у технічному приміщенні.

“

росіяни поцілили у приймальне відділення пологового будинку” Дані УГСПЛ

Херсонська міська клінічна лікарня ім. Афганасія і Ольги Тропіних зазнала як військових ударів, так і використовувалась російськими військовими у власних цілях.

Одразу після окупації Херсону, росіяни вирішили зробити саме на базі цього закладу свій військовий госпіталь.

Озброєні військові, на БТР-ах, шукали на території закладу поранених українських військових та тероборонівців, які вижили у Бузковому парку.

Потім “завітали” їх військові лікарі. Приїхали на БТРах з озброєними “охоронцями”. 7 червня у супроводі автоматників призначили свого керівника закладу.

Згодом, тікаючи з міста, окупанти, пограбували лікарню: забрали автомобіль, лабораторне обладнання унікальні мікроскопи тощо.

А напередодні Нового року, 27 грудня 2022 року, росіяни поцілили у приймальне відділення пологового будинку. Було пошкоджено дах, дверні пройми, на першому поверху вилетіли всі вікна. Вдруге територію обстріляли у січні 2023 року. Тоді були вибиті всі шибки в приміщеннях пральні та харчоблоку.

“

друга ракета, яка вдарила в травмпункт, знову перенесла її в операційну” Дані УГСПЛ

Адміністрація комунального некомерційного підприємства Миколаївської міської ради «Міська лікарня швидкої медичної допомоги» розповіла про обстріл лікарні наприкінці літа 2022 року.:

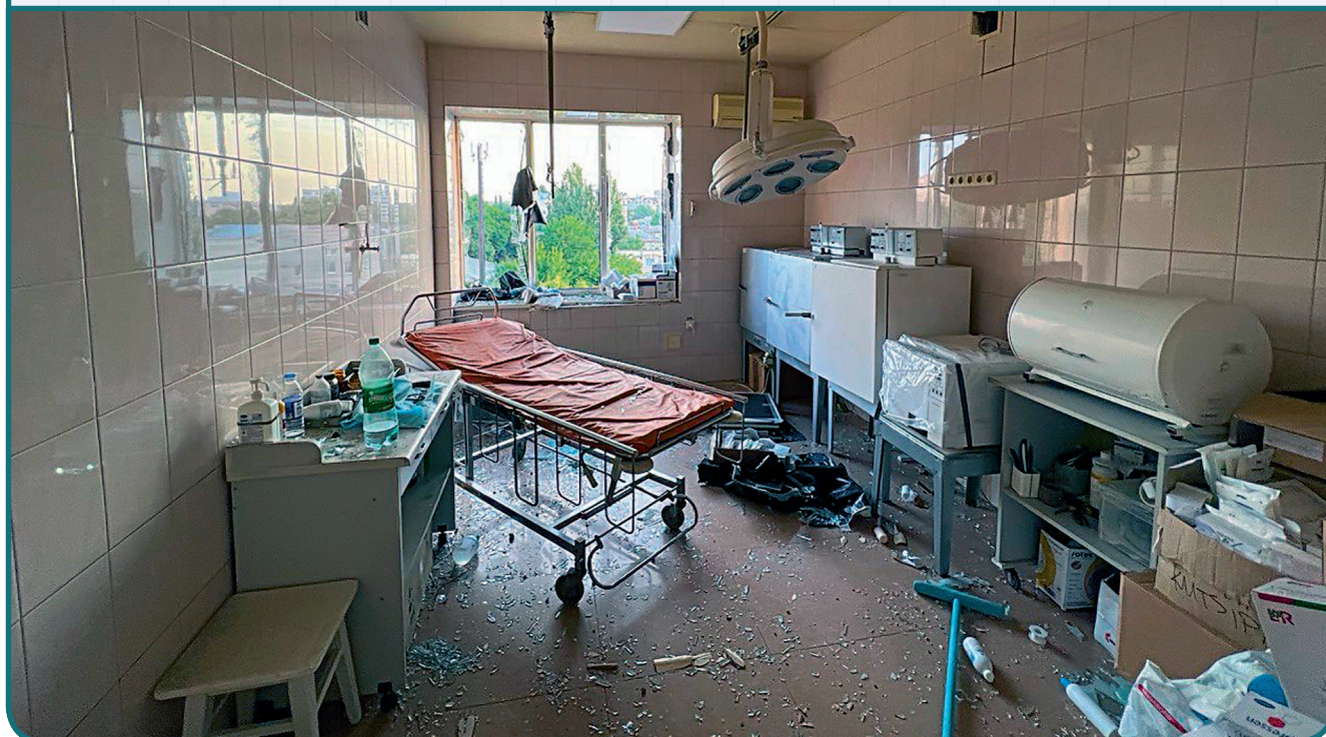
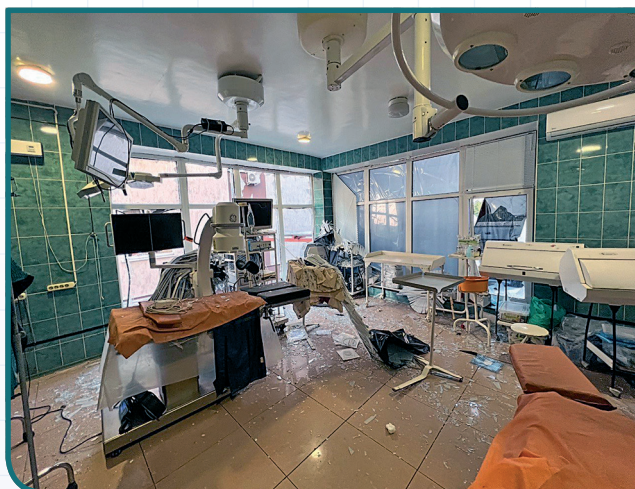
“1 серпня 2022 р. о першій ночі ми отримали «подарунок» від сусідів у вигляді двох ракет С-300. Вони прилетіли одна одною.

В одній із операційних медсестра заходила із набором інструментів. Перша ракета потрапила до сусіднього шкірвендиспансеру. Ударна хвиля винесла вітражні (панорамні) вікна операційних в основному корпусі лікарні та «телепортувалася» назад до коридору, з якого вона заходила до операційної. Не

встигла вона приземлитися, як друга ракета, яка вдарила в травмпункт, знову перенесла її в операційну.

Дві ракети з обох боків пошкодили і основну будівлю, а не лише будівлю травмпункту. Прямим попаданням у дах було знищено будівлю шкірно-венерологічного диспансеру.

А у травмпункті зруйнувалася саме та частина, яку ми розбирали, коли встановлювали другий ліфт. Експлуатувати травмпункт нам заборонили.”

За даними **Київської школи економіки**³⁸, з початку повномасштабного вторгнення росії і станом на початок 2024 року в Україні було пошкоджено, зруйновано або захоплено щонайменше 1300 закладів охорони здоров'я, вартість яких оцінюється у 3,1 млрд доларів США.

Таким чином, руйнування об'єктів медичної інфраструктури дуже негативно впливають на доступ до медичних послуг. А масштаби руйнувань оцінюються мільярдами доларів США.

Як і в ситуації із освітньою сферою дані Київської школи економіки є досить приблизними, через відсутність доступу України до окупованих територій. Тому вартість втрат у галузі медицини, як і освіти, може бути значно більшою.

³⁸ <https://kse.ua/ua/about-the-school/news/zagalna-suma-zbitkiv-zavdana-infrastrukturi-ukrayini-zrosla-do-mayzhe-155-mlrd-otsinka-kse-institute-stanom-na-sichen-2024-roku/>

IV. ВИСНОВКИ ТА РЕКОМЕНДАЦІЇ

Висновки

1. Міжнародне гуманітарне право чітко визначає освітні та медичні заклади об'єктами цивільної інфраструктури, що за жодних обставин не можуть піддаватися нападу. Попри це Російська Федерація упродовж двох років від повномасштабного вторгнення в Україну систематично здійснює захоплення, руйнування та знищення українських освітніх та медичних закладів, чим грубо порушує норми міжнародного гуманітарного права.
2. За напади на об'єкти освітньої та медичної інфраструктури передбачена кримінальна відповідальність як за національним, так і міжнародним законодавством, а саме ст.438 КК України та ст.ст.7, 8 РС МКС.
3. Попри те, що міжнародне гуманітарне право має чіткі норми, що захищають освітні та медичні заклади від нападу та подекуди накладають пряму заборону на такі напади – національне кримінальне законодавство (ст.438 КК) не виокремлює їх в самостійну категорію.

Питання кваліфікації усіх воєнних злочинів РФ в рамках однієї статті 438 КК є доволі дискусійним. Широка диспозиція цієї норми охоплює велике коло діянь. Зазначене може призвести до труднощів у процесі досудового розслідування та доказування тих чи інших злочинних дій чи бездіяльності.

4. Не чіткою виявляється можливість застосування правової кваліфікації і застосування санкції за ч.2 ст.438 КК України щодо поєднання порушення законів і звичаїв війни з умисним вбивством, коли, наприклад, йдеться про невивірковий напад на школу, лікарню де постраждали діти, вчителі, лікарі, інші цивільні особи тощо.
5. Найбільше нападів з боку РФ зазнають лікарні, госпіталі, диспансери, заклади первинної медичної допомоги. Тобто ті заклади, де зазвичай знаходиться багато цивільного населення і де люди безпосередньо реалізують своє право на медичну допомогу.
6. Наразі національні структури (МОН, МОЗ, ОГП) та міжнародні організації (ВООЗ) мають різні статистичні дані стосовно руйнувань та пошкоджень закладів медичної та освітньої інфраструктури. Інституції у межах своїх повноважень та юрисдикцій збирають факти відокремлено та без подальшого їх уніфікування.

Така ситуація може породити негативні наслідки у вигляді неналежного розслідування злочинів РФ в Україні, притягнення винних до відповідальності, неправильних розрахунків щодо спрямування ресурсів на відновлення руйнувань тощо.

7. Не зважаючи на різні статистичні дані стосовно руйнувань освітньої та медичної інфраструктури на національному рівні, в галузі медицини світова спільнота – ООН – намагається вести власний відкритий облік таких руйнувань. Такий облік ведеться не тільки стосовно України, а й інших країн світу. Освітня сфера не має зовнішнього суб'єкта, який обліковує руйнування садочків, шкіл, університетів.

- 8.** Руйнування об'єктів освітньої та медичної інфраструктури дуже негативно впливають на доступ до освітніх, медичних послуг, а масштаби руйнувань оцінюються мільярдами доларів США. Висока вартість відновлення освітньої та медичної інфраструктури потребуватиме залучення коштів міжнародних донорів, оскільки очевидно, що бюджет України у воєнний та післявоєнний період буде недостатнім через потребу у відновленні також інших об'єктів інфраструктури (житловий фонд, об'єкти економіки, транспортного сполучення тощо).

Рекомендації

1. Верховній Раді України, Кабінету Міністрів України:

- активізувати зовнішньополітичну діяльність, спрямовану на посилення тиску на РФ через масові напади на українські об'єкти освітньої а медичної інфраструктури.
- розглянути питання про перегляд чинної ст.438 КК України з метою посилення її правової визначеності, конкретизації та розширення можливості кваліфікації злочинів, вчинених РФ у зв'язку із нападами на об'єкти освіти та медицини.

2. Кабінету Міністрів України, Офісу Генпрокурора уніфікувати збір даних стосовно руйнувань та пошкоджень освітніх та медичних об'єктів.

3. Міжнародним організаціям та державам (всім, кого це може стосуватися):

- посилити тиск на РФ з метою припинення нападу на українські освітні та медичні заклади;
- вжити заходів щодо притягнення до відповідальності винних за злочинні діяння в Україні згідно норм міжнародного гуманітарного права;
- за можливості, надати допомогу у відновленні освітньої та медичної інфраструктури.

V.
ДОДАТКИ

Додаток 1 **Відповідь** **Офісу Генпрокурора на запит УГСПЛ****Прокуратура України**
ОФІС ГЕНЕРАЛЬНОГО ПРОКУРОРА

вул. Різницька, 13/15, м. Київ, 01011 факс: (044) 280-26-03
e-mail: office@gp.gov.ua, web: www.gp.gov.ua
Код ЄДРПОУ 00034051

№ _____

На № _____ від _____

Виконавчому директору Української
Гельсінської спілки з прав людини
Олександрю ПАВЛІЧЕНКУ
а/с 100, м. Київ, 04071

Шановний Олександрє Миколайовичу!

Департаментом протидії злочинам, вчиненим в умовах збройного конфлікту, Офісу Генерального прокурора в межах компетенції розглянуто Ваш лист від 08.08.2024 № 08/01-02 (ФА) щодо надання інформації про кримінальні провадження за фактами пошкодження, руйнування медичних закладів та закладів освіти, а також кількість потерпілих осіб від цих кримінальних правопорушень, у тому числі які загинули, з розмежуванням їх за статтю та віком, результати їх досудового розслідування та судового розгляду за період з 24.02.2022 до 31.12.2023.

Починаючи з 24.02.2022, збройними силами РФ знищено та пошкоджено 2 893 навчальних та виховних заклади, зокрема: у Харківській області – 617, Донецькій – 536, Миколаївській – 400, Херсонській – 285, Київській – 221, Запорізькій – 177, Луганській – 169, Сумській – 126, Дніпропетровській – 111, Чернігівській – 60, Житомирській – 58, Одеській – 31, Полтавській – 16, Львівській – 13, Вінницькій – 2, Кіровоградській – 2, Рівненській – 1 областях та м. Києві – 68.

Крім того, збройними силами РФ знищено та пошкоджено 723 медичних заклади, а саме: у Донецькій області – 308, Миколаївській – 93, Херсонській – 90, Харківській – 86, Запорізькій – 25, Чернігівській – 25, Луганській – 24, Київській – 22, Сумській – 22, Дніпропетровській – 12, Львівській – 3, Вінницькій – 2, Житомирській – 2, Одеській – 1, Рівненській – 1 областях та м. Києві – 7.

Досудове розслідування у кримінальних провадженнях указаної категорії здійснюється за ознаками злочину, передбаченого статтею 438 Кримінального кодексу України.

Також повідомляємо, що у звітності, яка формується органами прокуратури, не виокремлюються відомості про кримінальні правопорушення

Офіс Генерального прокурора
№18/3-7383ВИХ-24 від 25.01.2024
КЕП: Белоусов Ю. Л. 25.01.2024 18:29
7EEAC1425C25C4C7

2

(провадження) за фактами пошкодження та руйнування медичних закладів, закладів освіти та осіб, які загинули чи були поранені під час вчинення вказаних воєнних злочинів.

Інформуємо, що з 24.02.2022 до 31.12.2023 кількість осіб, потерпілих від кримінальних правопорушень, передбачених статтею 438 Кримінального кодексу України, становить за січень – грудень 2022 року – 50913 осіб (у т.ч. осіб жіночої статі – 13771, неповнолітніх – 3394, малолітніх – 812) та за січень – грудень 2023 року – 72728 осіб (у т.ч. осіб жіночої статі – 29582, неповнолітніх – 2043, малолітніх – 547).

Разом із цим за вказаний період злочинні дії, вчинені представниками Російської Федерації, призвели до загибелі 11 673 цивільних осіб (у т.ч. 514 дітей) та поранення 18 336 цивільних осіб (у т.ч. 1 172 дітей).

За результатами досудового розслідування у кримінальних провадженнях за ознаками злочину, передбаченого статтею 438 Кримінального кодексу України, слідчими та прокурорами повідомлено про підозру у вчиненні воєнних злочинів 473 особам, до суду направлено обвинувальні акти стосовно 318 осіб та засуджено 73 особи.

Звертаємо увагу, що ці дані не є остаточними у зв'язку з неможливістю проведення огляду місць обстрілів у районах ведення активних бойових дій та на тимчасово окупованих територіях України. Реальну кількість потерпілих можливо буде встановити після завершення воєнних дій, розбирання завалів, зруйнованих об'єктів та ідентифікації загиблих мирних жителів.

З повагою

**Начальник Департаменту
протидії злочинам, вчиненим в умовах
збройного конфлікту**

Юрій БЄЛОУСОВ

Додаток 2

**Таблиця МОН щодо оперативної інформації
про зруйновані та пошкоджені заклади освіти,
(станом на 28.12.2023 року)**

Найменування регіонів	зруйновані									пошкоджені									Загалом зруйнованих	Загалом пошкоджених	Відсоток зруйнованих та пошкоджених від загальної кількості закладів освіти						
	зруйновані									пошкоджені																	
	1. Дошкільна освіта	2. Повна загальна середня освіта	3. Позашкільна освіта	4. Спеціалізована освіта	5. Спеціальна освіта	6. Професійна (професійно-технічна) освіта	7. Фахова передвища освіта	8. Вища освіта	9. Освіта дорослих, у тому числі післядипломна освіта	1. Дошкільна освіта	2. Повна загальна середня освіта	3. Позашкільна освіта	4. Спеціалізована освіта	5. Спеціальна освіта	6. Професійна (професійно-технічна) освіта	7. Фахова передвища освіта	8. Вища освіта	9. Освіта дорослих, у тому числі післядипломна освіта									
Вінницька	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	4	0,29%	
Волинська	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,00%
Дніпропетровська	0	10	0	0	0	0	0	0	0	90	147	20	0	0	24	15	5	0	0	10	301	15,40%					
Донецька	59	88	11	0	1	5	6	3	0	282	258	25	0	6	24	26	10	0	0	173	631	83,06%					
Житомирська	0	1	0	0	0	0	0	0	0	32	66	4	1	0	9	9	5	0	1	126	10,03%						
Закарпатська	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,00%	
Запорізька	4	8	0	0	2	0	0	0	0	64	115	9	1	3	13	7	5	0	14	217	19,28%						
Івано-Франківська	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,00%	
Київська	6	5	1	0	0	1	0	0	0	69	118	5	0	0	5	0	1	0	13	198	15,14%						
Кіровоградська	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3	2	2	0	0	0	1	1	0	0	9	0,89%						
Луганська	6	11	1	0	0	2	3	0	0	55	95	7	2	3	12	5	2	1	23	182	29,41%						
Львівська	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3	0	0	1	0	1	3	0	0	8	0,36%						
м.Київ	0	0	0	0	0	0	0	0	0	44	58	1	0	9	5	3	7	0	0	127	7,64%						
Миколаївська	14	19	0	0	0	0	0	0	0	91	122	7	0	0	11	10	5	0	33	246	32,29%						
Одеська	0	0	0	0	0	0	0	0	0	13	35	8	1	1	5	10	9	1	0	83	4,76%						
Полтавська	0	0	0	0	0	0	0	0	0	8	7	0	0	0	4	1	0	0	0	20	1,62%						
Рівненська	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	2	0,17%						
Сумська	1	5	1	0	0	2	0	0	0	31	66	16	2	0	9	9	2	0	9	135	16,33%						
Тернопільська	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	1	0,08%						
Харківська	8	35	5	0	0	2	1	0	0	191	269	26	9	13	18	29	23	1	51	579	54,22%						
Херсонська	18	28	0	0	0	3	1	0	1	101	169	5	2	0	13	3	3	0	51	296	40,35%						
Хмельницька	0	0	0	0	0	0	0	0	0	28	56	4	0	0	9	0	0	0	0	97	7,39%						
Черкаська	0	0	0	0	0	0	0	0	0	6	5	0	0	0	0	0	0	0	0	11	1,18%						
Чернівецька	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,00%		
Чернігівська	0	2	0	0	0	0	0	0	0	54	75	1	2	0	5	4	3	0	2	144	16,40%						
Загалом	116	212	19	0	3	15	11	3	1	1164	1669	140	20	36	166	133	86	3	380	3417	12,56%						

Додаток 3

Таблиця МОЗ щодо переліку пошкоджених/зруйнованих закладів охорони здоров'я

Перелік пошкоджених/зруйнованих закладів охорони здоров'я

	зруйновані об'єкти ЗОЗ				пошкоджені об'єкти ЗОЗ				Разом зруйновані та пошкоджені об'єкти ЗОЗ			
	кількість об'єктів всього	кв.м. зруйнованих об'єктів	дані по площі об'єкта не надані, кіл-ть об'єктів	відновлено частково	кількість об'єктів всього	кв.м. пошкоджених об'єктів	дані по площі об'єкта не надані, кіл-ть об'єктів	відновлено частково	кількість об'єктів всього	кв.м. зруйнованих та пошкоджених об'єктів	відновлено частково	відновлено
2 По всій області	195	233 666,2	10	16	1501	3 918 583,4	60	367	1696	4 152 249,6	383	474
<i>Лікарні, диспансери, госпіталі, паталогоанатомічні бюро</i>	42	160 534,3	6	5	587	2 835 616,3	27	157	629	2 996 150,6	162	183
обласна лікарня	2	31 494,2	0	0	13	119 951,9	1	1	15	151 446,1	1	5
обласна дитяча лікарня	0	0,0	0	0	25	204 830,4	0	7	25	204 830,4	7	10
багатпрофільні лікарні	21	58 284,4	3	4	339	1 476 303,8	18	82	360	1 534 588,2	86	114
багатпрофільна дитяча лікарня	0	0,0	0	0	26	74 321,1	1	12	26	74 321,1	12	8
монoproфільна лікарня	14	48 445,0	1	1	109	480 812,2	3	34	123	529 257,2	35	26
монoproфільна дитяча лікарня	0	0,0	0	0	9	32 428,9	1	0	9	32 428,9	0	1
пологовий будинок, перинатальний центр	4	22 310,7	1	0	45	232 204,0	0	10	49	254 514,7	10	17
госпіталь	0	0,0	0	0	6	140 406,8	0	1	6	140 406,8	1	1
заклади, інші ЦОВВ	1	0,0	1	0	12	67 202,9	3	8	13	67 202,9	8	0
особливого типу	0	0,0	0	0	1	4 828,0	0	1	1	4 828,0	1	0
паталогоанатомічне бюро	0	0,0	0	0	2	2 326,4	0	1	2	2 326,4	1	1
Заклади первинної медичної допомоги	123	39 893,4	0	11	566	280 461,0	1	94	689	320 354,4	105	205
ЦПМСД, амбулаторії	79	36 368,8	0	9	353	260 375,6	0	61	432	296 744,4	70	133
ФАП, ФП	44	3 524,6	0	2	212	20 085,4	0	33	256	23 610,0	35	72
медкаб, інші ЦОВВ	0	0,0	0	0	1	0,0	1	0	1	0,0	0	0
<i>Поліклініки, КДЦ, стоматології</i>	6	3 970,8	2	0	69	216 226,8	4	19	75	220 197,6	19	32
<i>Заклади переливання крові</i>	2	12 453,3	0	0	7	12 502,8	0	3	9	24 956,1	3	1
<i>ЕМД</i>	3	398,0	2	0	39	49 876,4	7	3	42	50 274,4	3	14
<i>Санаторії</i>	2	8 945,7	0	0	45	57 345,9	6	29	47	66 291,6	29	5
<i>спеціалізовані</i>	0	0,0	0	0	12	19 265,7	5	2	12	19 265,7	2	5
<i>Лабораторні центри</i>	16	4 919,1	0	0	91	89 984,6	1	25	107	94 903,7	25	14
<i>Заклади медико-соціального захисту (дитбудинки, ІМСЕН)</i>	0	0,0	0	0	12	9 360,8	7	3	12	9 360,8	3	4
<i>учбові заклади</i>	1	2 551,6	0	0	61	340 644,7	0	30	62	343 196,3	30	8
<i>установи, інші ЦОВВ</i>	0	0,0	0	0	12	7 298,4	2	2	12	7 298,4	2	3

04.01.2024

Таблиця МОЗ щодо інформації про пошкоджені/зруйновані об'єкти 303

Інформація про пошкоджені/зруйновані об'єкти 303 (за даними оперативного моніторингу МОЗ)

Область, місто	зруйновані об'єкти 303				пошкоджені об'єкти 303				Разом зруйновані та пошкоджені об'єкти 303				
	кількість об'єктів всього	кв.м. зруйнованих об'єктів	дані по площі об'єкта не надані	відрновлено частково	кількість об'єктів всього	кв.м. пошкоджених об'єктів	дані по площі об'єкта не надані	відрновлено частково	кількість об'єктів всього	кв.м. зруйнованих та пошкоджених об'єктів	дані по площі об'єкта не надані	відрновлено частково	кількість об'єктів всього
1 Вінницька	0	0,0	0	0	10	92 949,3	0	5	10	92 949,3	0	5	10
2 Дніпропетровська	2	1 457,0	0	0	153	392 811,0	0	19	155	394 268,0	0	19	155
3 Донецька	93	167 635,7	9	0	164	249 844,6	25	3	257	417 480,3	34	3	291
4 Житомирська	1	72,0	0	1	45	143 851,4	3	15	46	143 923,4	3	16	61
5 Запорізька	7	1 185,1	0	0	69	237 702,6	1	2	76	238 887,7	1	2	78
6 Київська	5	1 009,3	1	1	157	175 725,7	6	65	162	176 735,0	7	66	172
7 Луганська	10	9 181,2	0	0	47	149 274,2	1	0	57	158 455,4	1	0	58
8 м. Київ	0	0,0	0	0	47	333 248,5	6	13	47	333 248,5	6	13	60
9 Миколаївська	13	4 272,5	0	5	152	280 637,9	1	49	165	284 910,4	1	54	219
10 Одеська	0	0,0	0	0	13	29 840,0	1	12	13	29 840,0	1	12	25
11 Сумська	5	1 422,8	0	1	45	95 770,2	0	11	50	97 193,0	0	12	62
12 Харківська	23	7 878,1	0	5	325	961 186,3	12	115	348	969 064,4	12	120	468
13 Херсонська	28	4 454,1	0	3	176	406 595,9	2	35	204	411 050,0	2	38	242
14 Черкаська	0	0,0	0	0	5	72 233,7	0	0	5	72 233,7	0	0	5
15 Чернігівська	8	35 098,4	0	0	68	231 218,7	2	18	76	266 317,1	2	18	94
16 Полтавська	0	0,0	0	0	3	6 482,6	0	1	3	6 482,6	0	1	4
17 Хмельницька	0	0,0	0	0	21	33 019,6	0	4	21	33 019,6	0	4	25
18 Рівненська	0	0,0	0	0	1	26 191,3	0	0	1	26 191,3	0	0	1
Разом	195	233 666,2	10	16	1501	3 918 583,4	60	367	1696	4 152 249,6	70	383	474

